

Νεανική Ζησική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΓΓΕΛΩΝ. Τοῦ Θεοτοκόπουλου.

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ. Τῆς Διευθύνσεως.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ.

ΔΙΑΛΕΧΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ. Γιωσέφ' Ελιγιά, Παύλου Κριναίου,
Ναπ. Λαπαθιώτη.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΜΑΣ ΦΙΛΟΥΣ.—Έμμ. Μυτιληναίου,
Προσβυτέρου.

Η ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ.—H. Poincaré.

ΘΕΛΗΜΑΤΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ. Τοῦ Μαχάτμα Γκάντι.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ. Γ. Ηλ. Φτυαρᾶ: Χριστιανοί.—Δημ. Στάη:
'Η δτερεμένη βρύση.

ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΥΛΗΣ. Διήγημα τῆς Helene Christaller

ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ. 'Η Μονμάρτη— Γ. ΚΕΚ.

ΑΡΧΗΓΟΣ ΑΘΗΝΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ.—Lewis Riess

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΣ: « Διγάκι νευρικός » Interim.—« Ζωοφιλία »
Δημ. 'Αναγνωστής.—'Ενα γράμμα.—'Αλλη-
λογραφία.

ΑΘΗΝΑΙ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1932

ΝΕΑΝΙΚΗ ΨΥΧΗ

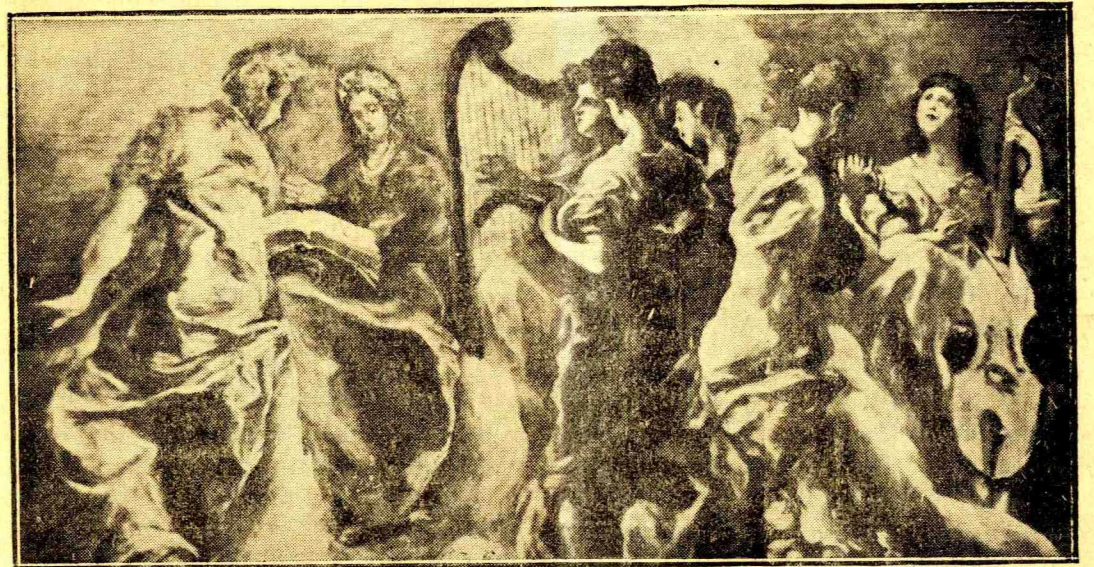
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦ. ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 25
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 15
ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ \$ 1

ΓΡΑΦΕΙΑ:
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 44
ΑΘΗΝΑΙ

Νεανική ψυχή

ΔΟΜΙΝΙΚΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΓΓΕΛΩΝ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

"Αν θὰ ἤθελε κανεὶς νὰ κρίνη, κάποτε-κάποτε, τὴν τακτικὴν, ποὺ τὸ ὑποσυνείδητό του ἀκολουθεῖ μέσα στὴ ζωὴ καὶ στὶς δύσκολες περιστάσεις ποὺ αὐτὴ μᾶς παρουσιάζει, θὰ κατέληγε, χωρὶς δυσκολία, στὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ στενόκαρδη ἀποφυγὴ τοῦ πόνου, ποὺ τὴν ἐπιδιώκουμε πάντοτε μὲ τόση ἀγωνία, προέρχεται ἀπὸ μιὰ ἀπόλυτα στενὴ ἀντίληψη τῶν πραγμάτων καὶ εἶναι κάτι ἐντελῶς ἀσύνητο καὶ ἀσύμφορο.

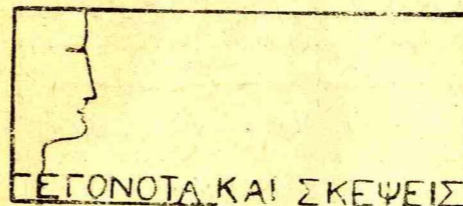
Εἶναι βέβαιο, ὅτι, παρ' ὅλη τὴν ἀγωνία ποὺ μᾶς βασανίζει, ὅταν, «μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια», τρέχουμε νὰ ξεφύγουμε τὸν κάποιον πόνο ποὺ μᾶς παρουσιάσθηκε κάποτε, παρὰ τὸ ἀδιάκοπο μαρτύριο ποὺ μᾶς προσθέτει ὁ φόβος—ἓνα κακὸ διαρκέστερο, τὶς περισσότερες φορὲς, καὶ μεγαλύτερο ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ φοβώμαστε καὶ ποὺ ἀκοῦμε πίσω ἀπὸ μᾶς τὸ γρήγορο ποδοβλητό του—στὸ τέλος καταντοῦν νὰ πᾶν ὅλα ἀδίκως, νὰ μὴν ἀποφύγουμε τίποτε, κι' ὁ πόνος νὰ ἔλθῃ νὰ ζητήσῃ νὰ πληρώσουμε κι' ἐμεῖς κάποτε τὴν ὀφειλὴν μᾶς στὴ ζωὴ αὐτή.

Πόσο εὐγενικώτερη καὶ ὠραιότερη, ἀλλὰ καὶ πόσο λογικώτερη, θὰ ἦταν ἡ συμπεριφορὰ μᾶς, ἂν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀντιμετωπίζαμε τὴν πραγματικότητα ὅπως εἶναι καὶ προσπαθούσαμε νὰ ὀρθώσουμε τὴν ζωὴ μᾶς ὄχι σύμφωνα μὲ φαντασιοπληξίαι καὶ χίμαιρας ἀδιάκοπης ἡδονῆς, ποὺ ναρκώνουν κι' ἀποχαυνώνουν, ἀπομακρύνοντας ἔτσι κάθε δυναμικότητά μᾶς γιὰ τὴν μάχη ποὺ ἀναπότρεπτα θὰ δώσουμε κάποτε, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν πραγματικότητα αὐτή!

Τότε θὰ συνηθίζαμε τὸν ἑαυτό μᾶς, καὶ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ, καὶ στὴς Δυστυχίας τὴν πραγματικότητα, θὰ τὴν ἀντικρούζαμε κι' αὐτὴν κατὰματα ὅταν θὰ ἦταν ἀνάγκη, θὰ μαθαίναμε νὰ εἶμαστε σταθεροὶ καὶ γενναῖοι στὴν ὑπομονητικὴ ἀντιμετώπισί της καὶ θὰ ἐσώζαμε τὸν ἑαυτό μᾶς ἀπὸ τόσους πρόσθετους πόνους, ποὺ γεννᾷ ἡ μικρόψυχη δειλία.

Τότε—περίεργο ἀλλ' ἀληθινὸ—θὰ ἐβλέπαμε ν' ἀνθίζῃ μέσα μᾶς μιὰ ἄλλη μονιμώτερη χαρὰ, ποὺ κανεὶς πόνος δὲν θὰ ἦταν ἱκανὸς νὰ μᾶς τὴν πάρῃ, ἢ χαρὰ τῆς ὑπομονῆς, ἢ χαρὰ τῶν δυνατῶν καὶ—γιατὶ ὄχι—τῶν ἡρώων.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

θανόν καὶ ἀπολύτως εἰλικρινεῖς, ποὺ ἦταν μέσα στὰ διάφορα Συμβούλιά της. ἀποδείχθηκε πὼς δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ κοῦκλες στὰ χέρια τῶν στρατοκρατῶν. Γι' αὐτὸ, ὅσοι δὲν θέλησαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν ἄχαρι, ἀληθινὰ, βόλο τους, ἐσπευσαν νὰ παραιτηθοῦν.

Δὲν μπορεῖ, ἀλήθεια, κανεὶς νὰ καταλάβῃ πειὰ πὼς σκέπτεται ὁ Κόσμος. Ἔχομε μπροστά μᾶς ὅλες τὶς τελευταῖες ἐφημερίδες, ποὺ μᾶς μεταδίδουν ὅλες τὶς διεθνεῖς πληροφορίες. Ἀπ' τὴ μιὰ φωτογραφίαι στρατιωτικῶν γυμνασίων, ἀπ' τὴν ἄλλη φωτογραφίαι τῶν πειδ καταστρεπτικῶν μέσων ποὺ ἐφευρέθηκαν γιὰ νὰ ἐξολοθρεύσουν τὸν ἄνθρωπο, ἀπ' τὴν ἄλλη ἀτελείωτες στατιστικὲς γιὰ τὴν ἀφάνταστη πείνα καὶ τὴ φτώχεια ποὺ δέρνει ἀμέτρητες χιλιάδες ἀνθρώπων, ἀπ' τὴν ἄλλη εἰδήσεις ἀπ' τὶς τελευταῖες διασκέψεις... γιὰ τὸν ἀφοπλισμὸ ποὺ γίνεται μὲ ὑπόκρουση τοῦ καναλιῦ ποὺ δουλεύει ἀδιάκοπα στὴν Κίνα. Δὲν ξέρει κανεὶς τί νὰ κάμῃ, νὰ ἀγανακτήσῃ γιὰ τὴν κατάστασι, νὰ κλάψῃ γιὰ τὴν κατάντια, ἢ νὰ γελάσουμε μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ «μεγάλοι» τὰ ζητήματα ποὺ πνίγουν σήμερα τὴν ἀνθρωπότητα...

Εἶναι πολὺ τραγικὸ, πράγματι, αὐτὸ ποὺ διαπιστώνεται ὕστερα κι' ἀπ' τὸ πειδ ἐπιπόλαιο κῦτταγμα τῆς παγκοσμίου καταστάσεως. Ἀκόμα δὲν συνήλαμε ἀπ' τὴν κακομοιριά, ποὺ μᾶς δημιούργησε ὁ Παγκόσμιος Πόλεμος τοῦ 14, καὶ ὅμως ὅλοι εἰσιμάζονται γιὰ καινούργιο. Ὅστε ἐρχεται πολὺ πετυχημένη ἢ ἀπάντησις ποὺ ἔδωσε ἓνας Ἴταλὸς συγγραφεὺς στὴν ἐρώτησι ποὺ τοῦθεσαν: «Τί σᾶς ἐδίδαξε ὁ πόλεμος;». «Ἔχω τὴν ἐντύπωσι», εἶπε «ὅτι ὁ πόλεμος μᾶς ἐδίδαξε πολλὰ πράγματα, ἀλλὰ—δὲν ξέρω πὼς συνέβη—μοῦ φαίνεται πὼς τὰ ξεχάσαμε ὅλα». Καὶ εἶναι, ἀλήθεια, κωμικὴ ἢ θέσις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἀπ' αὐτὴν περιμένουμε νὰ προλάβῃ τὸ κακὸ ποὺ ὅλος ὁ Κόσμος εἰσιμάζει μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις. Σὺν νᾶταν κανένας Ὁργανισμὸς ὑπερανθρώπινος, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν εἰρηνικὴν του διάθεσι σὲ ὅλους τοὺς ταραξίαις τοῦ κόσμου. Ἐνῶ, τώρα μάλιστα τελευταῖα, ξεσκεπάστηκε, ὅτι εἶναι τὸ ἀνακάτομα τῶν συμφερόντων ὅλων τῶν Κρατῶν ποὺ τὴν ἀποτελοῦν. Οἱ εἰρηνοφίλοι, πι-

Τὸ πειδ περίεργο ὅμως εἶναι, πὼς κι' αὐτοὶ οἱ στρατοκράτες βλέπουν πὼς δὲν ἔχει τίποτε καλὸ νὰ βγῇ ἀπὸ ἓναν πιθανὸν πόλεμο. Οἱ περισσότερες Κυβερνήσεις ἔχουν ὑπογράψῃ πὼς ὁ πόλεμος ἀποτελεῖ ἓνα ἐγκλήμα. Καὶ ὅμως ὅλοι τὸν προετοιμάζουν. Φαίνεται πὼς κατήντησε τῆς μόδας τὰ ἐγκλήματα ἐκ προμελέτης νὰ θεωροῦνται πολὺ ἐλαφρά. Πόσα καὶ πόσα, ἐν τούτοις, δὲν θὰ εἶχε νὰ δώσῃ μιὰ εἰλικρινὴς, χωρὶς ὑστεροβουλίας καὶ καχυποψίας, συνεννόησις τῶν Ἐθνῶν! Γιατὶ ἐκεῖνο ποὺ φταίει εἶναι ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῶν Ἐθνῶν, ἢ μᾶλλον τῶν Κυβερνητῶν των. Συζητοῦν πάντοτε μὲ τὴν προϋπόθεσι ὅτι ὁ γείτονας των θὰ τοὺς ἐπιτεθῇ, δὲν ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὶς διαθέσεις των. Μὲ τέτοιες ὅμως προϋποθέσεις δὲν προοδεύουν τὰ ζητήματα, μοιραίως τότε καταντοῦν σὲ κακῆς πίστεως καὶ μικρόλογες συζητήσεις, γιὰ λεπτομέρεις ποὺ στὸ βάθος δὲν ἔχουν τόση μεγάλη σημασία ὅση φαίνεται, ὅτι τοὺς δίδομε στὴν ἀρχή. Ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται εἶναι, ὅπως τὸ εἶπαν ἤδη, «ψυχικὸς ἀφοπλισμὸς».

Μόνον ὁ ψυχικὸς αὐτὸς ἀφοπλισμὸς θὰ ἦταν πραγματικὸς. Γιατὶ, δυστυχῶς, σὲ ὅλα τὰ μεγάλωσχημα Συνέδρια καὶ τὶς πολὺμηνες διαπραγματεύσεις, ποὺ γίνονται κάθε τόσο, λείπει ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ στοιχεῖο, ποὺ θὰ τὶς ἔκανε νὰ ἔχουν πραγματικὴ ἀξία: ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη. Ὅλοι ξεκινοῦν μὲ τὴν προϋπόθεσι, ὅτι θὰ ὀπισθοῦν ἐπίθεσι ἀπὸ κάποιον. Κι' ἔτσι ξεκινῶντας ἀπ' αὐτὴ τὴν βάσι καὶ κρυμμένος πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ πρόσχημα ὁ καθένας, ὀργανώνει τὶς στρατιωτικὲς δυνάμεις τῆς χώρας του, δὴθεν γιὰ τὴν ἀμυνά της, πραγματικὰ ὅμως γιὰ τὴν ἐπίθεσι, γιὰ τὴν ἀρπαγὴ. Ὑστερα ἀπ' αὐτὸ ἀρχίζει ἡ κατὰλληλη προπαγάνδα στὸν λαὸ, ποὺ τὸν τρομοκρατοῦν παρουσιάζοντάς του τοὺς διαφόρους κινδύνους ποὺ διατρέχει, κι' ἔτσι βρίζονται σιγὰ-σιγὰ καὶ στοὺς λαοὺς τὸ αἰσθημα τοῦ πολέμου. Ἐνῶ ἂν τὰ πράγματα βασίζονταν πάνω στὴν ἐμπιστοσύνη...

Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες μπορούμε νὰ ξέρουμε κάτι ἀπ' τὴ δική μας πείρα: Ἐφθασε, γιὰ μιὰ στιγμή, ἀπ' τὴ μιὰ μεριά ἡ Τουρκία, κι' ἀπ' τὴν ἄλλη ἔμεῖς, νὰ ποῦμε πὼς δὲν ἔχουμε σκοπὸ γιὰ μελλοντικὲς κατακτήσεις κι' ἀμέσως ἄρχισε νὰ ξερριζώνεται ἓνα μῖσος, ποῦ ἦταν μάλιστα προαιώνιο.

Εἰς τὸ βάθος ὅμως ὄλων αὐτῶν τῶν προσπαθειῶν ὑπάρχει ἓνα βασικὸ ἐλάττωμα ποῦ τίς κάνει ἀκαρπες: Προέρχονται ὄχι ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ποῦ πονεῖ τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ «ἀδελφῶν», ἀλλὰ ἀπὸ τὴν συναίσθηση, ὅτι ἔντα γωνισμὸς φθάνει στὸ ἀπροχώρητο καὶ κινδυνεύει νὰ γίνῃ γιὰ ὄλους καταστρεπτικός. Ἀπὸ συμφέρον γίνονται ὄλες αὐτὲς οἱ προσπάθειες, ἐνῷ δυστυχῶς αὐτὸς ὁ δρόμος ἔχει ἀποδειχθῆ, ὅτι σὲ τίποτε ἀληθινὰ καὶ πραγματικὰ με γάλο δὲν φέρνει.

Δόξα τῷ Θεῷ δὲν φθάσαμε στὸ σημεῖο, ποῦ ἔχει φθάσει... ἡ πρόοδος στὴν Ἀμερική. Εἶδαν καὶ τὰ δικὰ μας Κακουργοδικεῖα πιένες σπουδαῖες, ἀλλὰ σὰν αὐτὲς, ποῦ σημεῖωσε μιὰ δίκη στὴν πόλη Φοινίξ τῆς Ἀμερικής δὲν τίς εἶδαν οὔτε εὐχόμεστε νὰ τίς δοῦν ποτέ. Εἶχαν μαζευτεῖ χιλιάδες ἄνθρωποι ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀμερικής γιὰ... νὰ παρακολουθήσουν τὴ δίκη μιᾶς, ποῦ εἶχε σκοτώσει δύο φίλες της, καὶ μάλιστα ζήτησαν ἡ δίκη νὰ μεταδίδεται μὲ μικρόφωνο στὸ στάδιο τῆς πόλεως, ποῦ χωρεῖ 10 χιλ. ἄτομα. Ἡ ἐπίδραση τοῦ κίτρινου Τύπου βλέπετε δὲν χωρατεύει. Δὲν μπορούμε ὅμως νὰ μὴν ἐκφράσωμε τὴν ἀηδία μας γιὰ μιὰ παρόμοιας φύρας πρόοδο, ποῦ σημειώθηκε στὸν τόπο μας πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες: Κάποια καλλιτέχνις (;) Ἑλληνικοῦ φιλμ παρηκολούθησε ὅλη τὴ δίκη τῶν δύο στραγγαλιστῶν καὶ στὸ τέλος πλησίασε τοὺς δολοφόνους γιὰ νὰ τοὺς ἐκδηλώσῃ μὲ λυγμούς... τὴ συμπάθειά της διὰ λόγους... διαφημίσεως. Ντροπὴ!

Μιὰ ὥραῖα χειρονομία φοιτητῶν ἐκδηλώθηκε σ' ἓνα ἵπποδρόμιο τῆς Αἰλλης. Ἐκεῖ ἐπρόκειτο νὰ διεξαχθῆ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀπάνθρωπους ἀγῶνες τοῦ «Μαραθῶνιου τοῦ χοροῦ». Οἱ φοιτηταί, ὅπως καὶ ὄλος ὁ κόσμος, εἶχαν τὴν γνώμη πὼς αὐτοὶ οἱ χοροὶ δὲν ἔχουν κανένα ἄλλο σκοπὸ παρὰ νὰ γεμίσουν τίς τσέπες τῶν ὄργα-

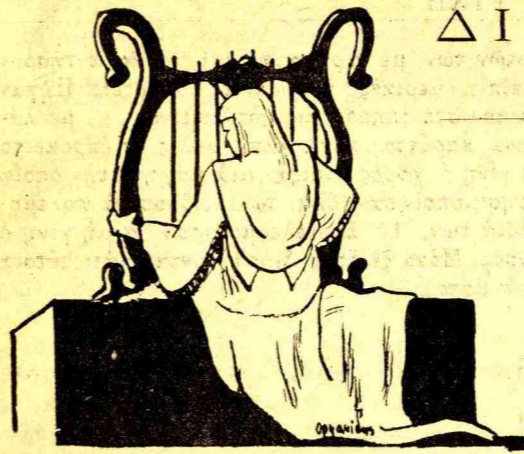
νωτῶν τῶν μὲ χρήματα καὶ νὰ καταστήσουν ἐρείπια μερικὲς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Πήγαν λοιπὸν στὸ ἵπποδρόμιο ὀπλισμένοι... μὲ λάχανα, καρτότα, αὐγά κλπ., μόνις δὲ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ὁ χορὸς ἀνοιζαν μιὰ μάχη, στὴν ὁποία χρησιμοποίησαν ὅλα τὰ... δροσερὰ πολεμοφόδιά των. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ μὴ γίνῃ ὁ χορὸς. Μόνον δὲ ἔτσι διορθώνονται κάτι τέτοια πράγματα.

Πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες ἐκυκλοφόρησε μὲ ἀρκετὰ καλὴ ἐμφάνιση τὸ 1ο τεῦχος τοῦ μηνιαίου ὄργάνου τοῦ «Ἀκαδημαϊκοῦ Ὀμίλου», μὲ τὸν τίτλο «Μελέτη—Κριτική». Τὸ ὑποδεχθῆκαμε μὲ χαρὰ, γιὰ τὴν δυστυχῶς εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα (ἂν δὲν εἶναι τὸ μοναδικὸ) δείγματα τῆς πνευματικῆς κινήσεως τῶν φοιτητῶν μας, καὶ τοῦ εὐχόμεθα κάθε προκοπῆ. Δὲν μπορούμε ὅμως νὰ μὴ τονίσωμε μιὰ στοιχειώδη ἔλλειψη τοῦ περιοδικοῦ, ἡ ὁποία, γενικὰ, διακρίνει καὶ τὸν Ὀμιλο. Τὴν ἔλλειψη κοσμοθεωριακοῦ φόντου. Αὐτὸ, ἡ οὐδετερότης, ἴσως ἀπὸ ἄλλους θὰ θεωροῦνταν ὡς προσόν, δυστυχῶς ὅμως δὲν εἶναι ἔτσι. Ἡ ζωὴ ἔχει τίς ἀπαιτήσεις της. Γιὰ τὴν γενικὰ ὄσοι τελειώνουν ἀπ' τὸ Πανεπιστήμιο, οἱ ἐπιστήμονες, ἰδιαιτέρως ὅμως οἱ φοιτηταί τῶν Σχολῶν ποῦ βγάζουν τοὺς ἐργάτας τῆς Παιδείας, εἴτε θέλουν εἴτε δὲν θέλουν, ἂν ἐπιθυμοῦν ἡ δουλειὰ των νὰ ἔχῃ κάποιο ἀποτέλεσμα, πρέπει νὰ ἔχουν μορφώσει τὴν ἀποψή τους ἀπέναντι στὰ διάφορα πνευματικὰ ρεύματα. Ἐπιστήμη χωρὶς σκοπὸ, ἡ Ἐπιστήμη γιὰ τὴν Ἐπιστήμη, δὲν στέκει μέσα στὴ ζωὴ, ἡ ὁποία θέλει πράγματα ζωντανά, ποῦ νὰ ἔχουν ἐσωτερικὴ ἐνότητα καὶ συνοχή. Κανένας ἐπιστήμων δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ τίποτε μεγάλο ἂν δὲν θερμαίνεται ἀπὸ κάποιον σκοπὸ. Ἡ θέση τῆς «Μελέτης Κριτικῆς» στὸ γλωσσικὸ ζήτημα δυστυχῶς δὲν εἶν' ἀρκετὴ γ:ὰ νὰ δώσῃ τὸν ἀπαραίτητο χρωματισμὸ. Χρειαζόνται περισσότερο ξεκαθαρισμένα πράγματα γιὰ νὰ μπορέσῃ ἓνα περιοδικὸ νὰ δημιουργήσῃ κίνηση καὶ ζωὴ.

Δυστυχῶς ὅμως αὐτὴ ἡ χλιαρὴ στάση ἐπικρατεῖ σ' ὅλοκληρο τὸ Πανεπιστήμιο, ὅπως παρατηρεῖ κι' ὁ καθηγητῆς κ. Λούδαρης στὴν συνέντευξή του ποῦ ἔδωσε στὴ «Μελέτη—Κριτική».

Εὐχόμεθα ὁ Ὀμιλος νὰ ξεκαθαρίσῃ τὸ γρηγορώτερον τὴν θέση του καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα γερὸ πνευματικὸ κέντρο μέσα στὸ ἴδιο Πανεπιστήμιο.

ΔΙΑΛΕΚΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

DIES IRAE

Ἴσκιος τοῦ Ὀνειρίου, ἀπόκληρος τοῦ Κόσμου, ξεπε-
[σμένοι,
Σαρμάτωτο: διαβαίνουμε μπρὸς' στὴν ἱερὴ κόνιστρα,
Γύρω ἀπ' τὸ κυρτωμένο μας λυγίζοντας κουφάρι
Τὴν ξεφτισμένη μετὰ παλὰ ὀλοπόρφυρη χλαμύδα.

Μὲ σκέψεις μαῦρες καὶ μὲ συλλογιᾶς πικρὲς, περ-
[νοῦμε
Κάτω ἀπ' τῆς ἀχαρῆς νυχτιάς τὸ μολυβένιο θόλο,
Κι' ἓνα ἀστεράκι, ἀργὰ καὶ ποῦ ξεκόβοντας, μᾶς
[στέλλει
τὸ φωτεινὸ περίγελο, ψηλά ἀπὸ τὴ φωλιά του.

Γιὰ μιὰ στιγμή, λὲς πιάνουμε τ' αἶθρο πουλι στὰ
[χέρια
τὸ χρυσοπούλι, ποῦ ἄλλοτε μεσ' στὴν καρδιά ἐκε-
[λάδει
Κι' ἐνῷ θαρροῦμε πὼς σκιρτᾷ στὸ πουπουλένιο χάδι
περίλυπη ἡ ματιὰ τὴν ἄδεια φούχτα ἀντικρύζει

Ἐστὶ ἡ μιὰ μέρα πένθιμη ἀκολουθεῖ τὴν ἄλλη μέρα,
Ἄπραγη, κακορίζικη, δίχως φωτὸς ἀχτίδα.
Μακρὰ, στὸ σῦσταμο, κάποιος λυγμὸς γροικέται
Ἐνῷ λὲς ἀπ' τὸ θρήνο τὸν ὄκνο τοῦ πεθαμένου
[ἰονείου

δίχως παλμό, τὸ νεκρικὸ ψαλμὸ οἱ καρδιὲς ψελλί-
[ζουν
Μπρὸς στῶν χαμένων ἡμερῶν τὰ λείψανα τὰ κρούα
Κι' ἀγκομαχῶ ἡ φτωχὴ ψυχὴ μὲς' ἀπ' τὰ κούφια
[σπλάχνα
Ποῦ, τῆς ἀδράνειας τὸ πιετὸ, βαθεῖα ἔχει φαρμακώσει.

Ἦ Νιότη, Νιότη ἀνέμουαλη, ποῦ δὲν ἔχεις ἀφήσει
μῆτε ὄσιο, μῆδ' ἱερό, μὲς στ' ἅγια τῶν ἁγίων,
Ἦ! Νιότη, ποῦ ξεσαλίσεις καὶ σκόρπισες τὴν στάχτη,
Τὴν ἅγια στάχτη, ἀστόχαστη, μεσ' στὴν ὄργη τοῦ
ἀνέμου,

Νᾶξερεις ποῖαν ἐρήμωσι τὸ βέβηλό σου χέρι
Μελλόταν νὰ σκορπίσῃ, ἀλί, στὴν ἀραχλὴ Οἰκουμένη,
Σὲ πέλαγος καὶ σὲ καρδιές, σὲ σπλάγχνα καὶ σὲ
[ξέρες
Νᾶξερεις...μὰ δὲν τῶξερεις κι' ὁ νοῦς δὲν τὸ στο-
[χάσθη,

Καὶ τώρα πῆς ἀγόγγυχα κι' ἀναντρα τὸ ποτήρι,
τοῦ ξεπεσμοῦ, καὶ τώρα ἰδὲς τὴν μαύρη ὄργη τοῦ
[Χάρου.
Μὲς στὴν μακάβρια καταχνιά, ποῦ ὀλόγουρα σὲ ζώνει,
Νὰ σβύσῃ ἐντὸς σου τ' ἀγρουπνὸ τῆς Ἀρετῆς Λυ-
χναρίου

Καὶ τώρα, Νιότη ἀνέμουαλη, τοῦ ξεπεσμοῦ θροεφτάρι,
στὴν πέτρα ποῦ κυρτῆ, νὰ ξεποστᾶσῃς ἔχεις γύρει
Σκάψε βαθεῖα, μὲ τὰ δικὰ σου νύχια, κι' ἔλα θάψε
Τὰ ἰδανικά ποῦ κάποτε τὰ Νεῖατα σου ἐφωτίσαν!

Μ' ἂν μέσαθέ σου ἀπόμεινε, κάπου, βαθεῖα κρυμ-
[μένη
Ἄπ' τὸ παλιὸ ἀγιαστήρι κάποια σπίδα, ὦ ἅγια
[Νιότη,
Συδαύλισέ την κι' ἀφήσε στὴν ξαναμμένη φλόγα
Πυρσὸς τὰ σπλάγχνα σου νὰ καοῦν, στὰ χεῖλη ἔδω
[τοῦ Τάφου

ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

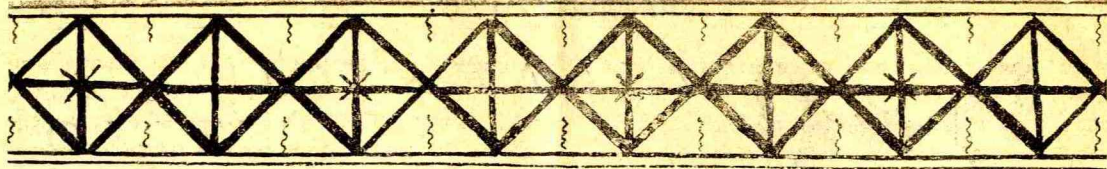
Σύγκαίρα, ὡς γέρνει τοῦ ζευγαῖ σὴν πυροστία ἡ
[γυναικα
καὶ συνταυλίζει τὴ φωτιά ποῦ γλουγλουκαίει μιὰ
[χτύρα,
μὲ τῆς καμπάνας τὸν ἀχό, τὸν πρώτο, ὀλόρθη κάγει
μ' εὐλάβεια, πρὸς τὸ κόνισμα κυτῶντας, τὸ σταυρό
[τῆς.

—Τ' ἁγίου Σωτήρα, ναι ἡ γιορτῆ, πουρνὸ ποῦ ξη-
[μερώνει
κι' ἡ προσευχὴ σὴ χάρι Του δεητικὴ ἀνεβαίνει
στὰ χεῖλη τῆς, ψιθυρισμὸς, κι' ὡς θυμιατὸς γιομίζει,
κάπνισμα ἐληᾶς Γεσθημανῆς καὶ κρινῶν τοῦ Ἰορ-
[δάνη.

θυμίαμα μύσκου κι' εὐωδιά, τὸ φτωχικὸ καλύβι.
—Μνήσθητι, Κύριε, καὶ γιὰ μᾶς ἴλεως φανοῦ καὶ
[κάνε
νάσαι ἡ χρονιά καλότυχῃ νὰ σπείρῃ, νὰ θερίσῃ,
τ' ἀγροῦ ὁ σποριάς κι' ὁ δουλευτῆς, τὸ βίος του ἀκέ-
[ριω πάλι,

κι' ἐγώ, λαμπάδα ὀλόχρυση, σὰν θημιωνιά μεγάλη,
καὶ μοσκολίβανο ἀκριβό, τάμμα θε νὰ σοῦ φέρω
στὸ παρεκκλήσι, ὦ Κύριε, τὸ θεῖο παιᾶ ὡς τελέψῃ
καὶ τὰ τζιτζίκια στίς ἐληές νὰ τραγουδᾶν ἀρχίσουν.

ΠΑΥΛΟΣ ΚΡΙΝΑΙΟΣ

Ἀγαπητοί μου,

Τελειώνοντας τὸ περασμένο μου γράμμα σὰς ἐπενθύμισα κάτι ποὺ ἕνας γέρος ἱεροσολυμίτης εἶπε γιὰ τὸν Χριστό, ὅταν μικρὸ παιδάκι ἀκόμη, μόλις σαράντα ἡμερῶν, τὸν δέχτηκε ἰσθμῶν ἀγκυλιά του στὸ Ναό: «Ἴδου—εἶπε—οὗτος κείναι εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον... ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί» (Λουκ. β' 34—35). Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ τριάντα χρόνια, ὁ Ναζωραῖος Ἰησοῦς εἶχε πιά σχηματίσει γύρω Του ἕνα φιλικὸ κύκλο νέων ποὺ πίστεψαν πὼς αὐτὸς θάφευγε τὸ λυτρωμὸ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὰ πλήθη ἔτρεχαν ἀπὸ πίσω Του καὶ ἐτάραζαν τὴ γαλήνη τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὶς ἐπευφημίες των, Ἐκεῖνος, βλέποντας ὅλον ἐκεῖνο τὸν ὄχλον νὰ Τον ἐπευφημῆ καὶ νὰ Τον θαυμάζῃ καὶ ξέροντας τὴ μαύρη πραγματικότητα, βρωτοῦσε τὸς ἰδικούς Του, «ὅταν με κάποιος πικρὰ γιὰ τὴ μεγάλη παρεξήγησι ποὺ γινόταν, καὶ ἀκόμα σήμερον γίνεται, γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπό Του, «τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;» (Ματθ. η', 27). Ἀληθινὸ «σημεῖον ἀντιλεγόμενον» ἐστάθηκε ὁ Χριστὸς καὶ γιὰ τοὺς συγχρόνους Του καὶ γιὰ τοὺς κατόπιν. Οἱ δὲ ἐκεῖνες κραυγὲς ποὺ ἀκούσθηκαν στὴν Ἱερουσαλὴμ γιὰ τὸν Χριστό, τὸ «ὡσαννὰ» καὶ τὸ «σταυρωθήτω» δὲν δείχνουν μονάχα τὴν ἀστάθειαν τοῦ «ὄχλου», ποὺ δὲν ἔχει μέσα του ῥιζωμένες θαθεῖα ἀρχές καὶ πεποιθήσεις, μὰ καὶ τὴν ἀντίθεσιν ποὺ ὑπάρχει στὶς γνώμες τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὸν Χριστό, ἀντίθεσιν ποὺ δὲν ὀφείλεται πούθεν ἄλλοῦ παρὰ μονάχα στὴ διαφορετικὴ ἐσωτερικὴ κατάστασιν τοῦ καθενός.

Ἐκατομμύρια ἄνθρωποι ἐπίστεψαν πὼς βρῆκαν στὸν Χριστό τὸ λυτρωμὸ των καὶ ἐπεριφρόνησαν, γι' αὐτὸν, καὶ τὰ φρικτότερα βασανιστήρια ποὺ ἔμπορεσε νὰ ἐπινοήσῃ ἡ κακία καὶ ὁ τυφλὸς φανατισμὸς τῶν ἐχθρῶν Του. Λαοὶ ὀλόκληροι ἀναταράχθηκαν ἀπὸ τὸ κήρυμά Του καὶ ἄρχοντες πανίσχυροι ἀναγκάσθηκαν νὰ γονατίσουν μπροστὰ στὸ σταυρὸ Του. Ὁ σταυρὸς, τὸ ὄργανο αὐτὸ τοῦ ἀτιμωτέρου μαρτυρικοῦ θανάτου, ἔγινε τὸ σύμβολο ὅλων ἐκείνων

«... Σημεῖον ἀντιλεγόμενον».

ποῦ, στὴ «μωρία» Του, ζήτησαν καὶ βρῆκαν πραγματικὰ ὅ,τι δὲν ἔμπορεσε νὰ τοὺς δώσῃ ὀλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη σοφία...

Καὶ ὅμως γιὰ ἄλλους τὸ αἷμα τοῦ «Ἐσταυρωμένου» δὲν εἶναι παρὰ τὸ κοκκινάδι ποὺ ἐρεθίζει τὴ μανία των καὶ τοὺς ἀποθηριώνει. Ἡ ζωὴ τοῦ «Ναζωραίου», γιὰ ὄσους δὲν ἐνοιώσαν, καμμιά ψυχικὴ συγγένεια μαζί Του, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ δείξουν ὅλη τὴν ἄδυσσον ποὺ κλείνει ἡ καρδιά των. Καὶ ἄλλοι πάλι προσπαθοῦν νὰ δώσουν στὸν Χριστό μιὰ μορφή σύμφωνη μετὰ τὴ νοστορία των, ἀνίκανη νὰ ζήτησῃ εὐθύνη γιὰ τὴν κατάστασιν των, ἀνίσχυρη νὰ ζυπήσῃ τὶς Ἐρινύες τῶν συνειδήσεών των...

Συμβαίνει, μετὰ τοὺς νέους προπάντων, νὰ μιλοῦν πολλὰς φορὲς γιὰ τὸν Χριστό, μονάχα μετὰ ὅσα ἔχουν ἀκούσει ἀπὸ χεῖλη ποὺ προφέρωντας μονάχα τὸν ὄνομα Του ἀφρίζουν ἀπὸ λύσσα. Κι' ἄλλοι βλέπουν τὴ θεία Του μορφή κάτω ἀπὸ τὰ μαύρα ματογυῶλια τῶν τόσων καὶ τόσων προκαταλήψεων ποὺ δημιουργεῖ ὁ ἀνθρώπινος ἐγωϊσμὸς. Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι ποὺ δὲν τὸν ξέρουν τὸν Χριστό, γιὰτὶ νόμισαν πὼς ἔμπορεσαν νὰ συλλάβουν τὴν εἰκόνα Του ἀπὸ μερικὰς ἀσύνδετες ἱστορίες, ποὺ μόλις θυμοῦνται ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ...

Καὶ ὅμως εἶναι ἀδύνατον ν' ἀναπαράσθῃ κανεὶς τὴν μορφή τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ συλλάβῃ, στὴν ψυχὴ του, ὀλόκληρη τὴν εἰκόνα Του. Ἡ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις, πὼς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς λυπήθηκε τὸν ζωγράφον ποῦχε στείλει κάποιος μακρυνός, πιστὸς Του βασιλεῦς καὶ τοῦδωκε τὴν εἰκόνα τῆς μορφῆς Του, ἀποτυπωμένην στὸ σεντόνι ποὺ σφουγκίσθηκε, μὰς δίνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀσυλλάπτου τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ἀντιθέσεις ποὺ παρατηροῦμε στὴ χριστιανικὴ τέχνη γιὰ τὴν ἀναπαράστασιν τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ, μὰς δείχνουν πόσο διαφορετικὴ εἶναι ἡ ἐντύπωσις τῶν διαφόρων ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ Χριστό—ἀνάλογες πρὸς τὶς ἐξωτερικὰς των διαθέσεις καὶ τὸ πνεῦμα μετὰ τὸ ὁποῖο τὸν πλησιάζει ὁ καθεὶς. Ἐκεῖνο ποὺ ἡ Ἐκ-

κλησία μας ἔκαμε μετὰ τὰ συμβολικὰ εἰκονίσματα εἶναι ἡ πραγματικώτερη λύσις ποὺ ἔμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ δώσῃ στὸ ζήτημα. Εἶναι πολὺ ἀχνὴ ἡ εἰκόνα ποὺ ἔμπορεῖ καὶ ὁ περὶ ἐξιδανικευμένος πιστὸς νὰ συλλάβῃ στὴ φαντασία του γιὰ τὸν Χριστό. Στὸν ἴδιο λόγον ὀφείλεται καὶ ἡ ἀποτυχία ὅλων ἐκείνων ποὺ ἐφιλοδόησαν νὰ γράψουν «βίους τοῦ Ἰησοῦ», καὶ ἡ τρομερὴ παραμόρφωσις ποὺ ἔπαθε ἀπ' τὶς ἀπόπειρες αὐτῆς ἡ φυσιογνωμία τοῦ Γαλιλαίου Διδασκάλου δὲν δείχνει τίποτε ἄλλο παρὰ τὸν ὑπεράνθρωπον χαρακτήρα ποὺ ἔχει καὶ τὸ πρόσωπό Του καὶ τὸ ἔργον Του.

Μὲ καθαρὰ ἀνθρώπινα στοιχεῖα δὲν ἔμπορεῖ οὔτε στιγμὴ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐξηγηθῇ—μ' ὅλες τὶς ἀνοησίες ποὺ ἔμπορεῖ νὰ παρατάξῃ ἡ «πρωτοποριακὴ» στενοκεφαλία.— «Ὅ,τι δὴποτε καὶ ἂν πῆ κανεὶς, τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα μικρὰ βιβλιαράκια τῶν εὐαγγελίων, μονάχα αὐτὰ, μὰς δίνουν ὀλόσωμη καὶ ὀλοζώντανη τὴν εἰκόνα τοῦ ταπεινοῦ διδασκάλου τῆς Γαλιλαίας, τοῦ ἀμειλίχτου ἐχθροῦ τῆς φαρισαϊκῆς ὑποκρισίας, τοῦ τραγικοῦ ἥρωα τοῦ Γολγοθᾶ, τοῦ θριαμβευτοῦ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν. Σ' αὐτὰ δὲν ἐπεμβαίνει καμμιά ἀνθρώπινη τέχνη, μιλεῖ ἡ ἴδια ἡ πραγματικότης, ὅπως τὴν ἔζησαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ συγγραφεῖς των ἡ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς τὴν μετέδωκαν, ὅπως τὴν ἀντελήφθη ἡ εἰλικρίνεια τῆς ἀπλαστῆς καὶ ἀνεπιτήδευτης ψυχῆς των. Ὅ,τι εἶδαν μετὰ ἴδια των τὰ μάτια, ὅ,τι «ἐψηλάφησαν» μετὰ ἴδια των τὰ χέρια, αὐτὰ διηγήθησαν, τόσο ἀπλᾶ καὶ ἀπέριττα, χωρὶς καμμιά διάθεσιν ν' ἀνυψώσουν τὸ φίλον των μ' ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ, χωρὶς καὶ τὴν ἀνθρώπινον ἀδυναμίαν νὰ ἐκδηλώσουν τὴ θλίψιν των γιὰ τὸ μαρτύριον Του, τὴ χαρὰ των γιὰ τὴν ἀνάστασίν Του ἢ νὰ σιωπήσουν ἐκεῖ ποὺ Ἐκεῖνος ἐλέγχει τὰ λάθη των, λέγοντάς τους «ὀλιγοπίστους» ἢ «ἀνοήτους καὶ βραδεῖς τῆς καρδίας», ἢ ἐπιτιμώντας τους γιὰτὶ ἀκόμη δὲν εἶχαν ἀντιληφθῆ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σκοπὸ τῆς μαθητείας των. Γι' αὐτὸ μέσα στὶς λίγες σελίδες τῶν εὐαγγελίων τίποτε δὲν χάνεται ἀπὸ τὸ ἄρωμα τῆς ἀπλῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, ποὺ πιστεύει ἀπόλυτα στὴν ἀποστολή Του, ποὺ φέρνει στὶς ἀνήσυχες ψυχὰς τὸ βάλσαμον τῆς συγγνώμης, ποὺ δίνει στὸν ξεθωριασμένον ἀνθρώπινον πολιτισμὸν ἕνα καινούργιον περιεχόμενον, ἐκεῖνο ποὺ βγαίνει ἀπ' τὴν πατρότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀδελφωσύνην τῶν ἀνθρώπων. Δροσιὰ γιὰ κάθε ταπεινὴ καὶ πονεμένη ψυχὴ καὶ φωτιὰ γιὰ κάθε ἀλαζόνα καὶ ἐγωϊστὴ βγαίνει ἀπ' τὶς μετρημένες γραμμὰς τῶν εὐαγ-

γελιστῶν, ποὺ ξέρουν, μ' ὅλη τὴ δύναμιν ποὺ τοὺς δίνει ἡ γνωριμία τῆς πραγματικότητος νὰ μὰς ζωγραφίσουν τὸν διώκτη τῶν ἱεροκαπῆλων ποὺ πεθαίνει πάνω σ' ἕνα σταυρὸ, ὀλομόναχος καὶ ἀπαρηγμένος ἀπ' ὄλους τοὺς συντρόφους Του, μετὰ μοναδικὴν συντροφίαν Του δυὸ ληστές, ποὺ τοῦθ' ἄλλαν ἐκεῖ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, γιὰ νὰ Τὸν κάμουν νὰ νοιώσῃ περὶ θαθεῖαν τὴν ταπεινώσῃ καὶ τὸν ἐξευτελισμὸν Του. Οὔτε λόγος ἀγανακτήσεως δὲν ἀκούεται ἀπ' τὰ χεῖλη τῶν μαθητῶν Του. Κι' ὅμως ἔμπορουσαν χιλιάδες σχόλια νὰ γράψουν γιὰ τὸν Χριστό, τὸν παρεξηγημένον ἀπ' τοὺς φίλους Του, τὸ συκοφαντημένον ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς Του, τὸν ἀποδιωγμένον ἀπ' τοὺς δικούς Του. Γιὰ τὸν Χριστό μετὰ τὴ θεϊκὴ καρδιά, ποὺ εἶναι τόσο μεγάλη ὥστε νὰ κλείνῃ μέσα τῆς ὀλόκληρου τὸν κόσμον, καὶ τόσο τρυφερὴ ὥστε νὰ συγκινῆται μετὰ τὰ πουλάκια καὶ τ' ἀγρολούουδα τῆς ὄχθης τῆς Γενησαρέτ, πόσα δὲν θὰ ἔμπορουσαν νὰ ποῦν οἱ μαθηταὶ Του!

Τίποτε ἐν τούτοις δὲν λείπει ἀπ' τὸ εὐαγγέλιον, ποὺ θὰ ἔμπορουσε νὰ μὰς δώσῃ τέλεια τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ποῦχε τὸ θάρρος νὰ ρωτήσῃ «τίς ἐξ ἡμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;», χωρὶς νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ Τοῦ ἀποκριθῇ. Τὸν βλέπομε ἐκεῖ μέσα τὸν Χριστό τόσο ἀπρόσδλητο ἀπ' τὶς συκοφαντίας τοῦ κίτρινου φθόνου τῶν ἐχθρῶν του καὶ τόσο μεγάλο μέσα στὸ ὑπέροχον δρᾶμα τοῦ πάθους Του, ποὺ δὲν μποροῦμε παρὰ, βλέποντας τὴ θεία ἀξιοπρέπεια ποὺ δείχνει, νὰ συμφωνήσωμε μετὰ τὴ μαρτυρία τῶν μαθητῶν Του πὼς εἶναι ὁ μοναδικὸς ἄνθρωπος, ποὺ «ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ».

Ὅποιος προσέξῃ μετὰ εἰλικρίνεια τὴν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν εἶναι ἀδύνατος νὰ μὴ σταθῇ μετὰ σεβασμὸν μπροστὰ στὸν ἥρωα ποὺ εἶχε τὸ θάρρος νὰ δραματισθῇ μιὰ ὀλοκληρωτικὴ μεταβολὴ τῆς Οἰκουμένης, χωρὶς βπλα, χωρὶς πλοῦτον, χωρὶς ἀνθρώπινον σοφίαν, χωρὶς καμμιά δύναμιν ὀλικὴν καὶ ἀπάνω σ' ἕνα σταυρὸ, μέσα στοὺς φρικτοὺς Του πόνους, νὰ θεβαιώσῃ πὼς τὸ δνειρὸ Του ἤρχισε νὰ γίνεται πραγματικότης. Κι' ὅταν προσέξῃ, νὰ βγάλῃ ὅλες τὶς συνέπειες ποὺ φυσικὰ καὶ ἀβίαστες βγαίνουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γοατίσῃ, ὀμολογώντας μαζί μ' ἕνα ἀπ' τοὺς σταυρωτάς Του πὼς «ἀληθῶς Θεὸς υἱὸς ἦν οὗτος».

Μὰ δὲν ἔχετε διαβάσει τὴν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἢ, ἂν τὴν ἔχετε κάποτε διαβάσει, δὲν τὴν ἔχετε προσέξει μετὰ μαλὸ

καθαρό από κάθε είδους εγωϊστικό καπνό και με καρδιά πρόθυμη ν' απαρνηθῆ τὸ παρελθόν. Γι' αὐτό, πολλοὶ ἀπὸ σὰς δὲν ἔχετε ἀκόμη καταλάβει τὴ βαθύτερη πνευματικὴ ἀξία τοῦ δίνει τὴ ζωὴ ἢ χριστιανικὴ ἰδεολογία, ποὺ κάνει τὴ ζωὴ ν' ἀξίωζι πράγματι νὰ τὴν ζῆ κανεῖς.

Ε. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, Προσβύτερος.

Υ. Γ. Γιὰ κείνους ποὺ δὲν ξέρουν, σημειώνω πὼς εἶναι τέσσερα τὰ αὐθεντικὰ Εὐαγγέλια, ποὺ περιέχουν τὴν ἱστορία τοῦ Χριστοῦ· τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ματθαίου, ποὺ ἐγράφηκε ἀραμαϊκὰ ἀπ' τὸν μαθητὴ τοῦ Χριστοῦ Ματθαίου, τὸν ἄλλοτε τελώνη, καὶ μεταφράσθηκε πολὺ ἔνωρὶς στὴν ἑλληνικὴ, καὶ ἄλλα τρία, ποὺ ἐγράφηκαν ἀπ' εὐθείας στὴν ἑλληνικὴ ἀπὸ τὸ Μάρκο, μαθητὴ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ἀπ' τὸ Λουκᾶ, μαθητὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, κι' ἀπὸ τὸν Ἰωάννην, τὸν ἀγαπημένον μαθητὴ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ Ματθαίου — τὸ ἀραμαϊκὸ πρωτότυπο ἐχάθηκε — καὶ τὰ ἄλλα τρία ἑλληνικὰ πρωτότυπα εἶναι γραμμένα

στὴν «κοινὴ» ἢ «ἀλεξανδρινὴ» ἢ «ἑλληνιστικὴ» γλῶσσα, ποὺ ἦταν τότε — ἐπεκράτησε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου σιγὰ, σιγὰ — ἢ «διεθνῆς», ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα, γλῶσσα τῆς «οἰκουμένης». Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ αὐθεντικὰ αὐτὰ Εὐαγγέλια, ποὺ τὸ 175 μ. Χ. τὰ βρῖσκομε στὸν ἐπίσημο ἐκκλησιαστικὸ «κάνονα» ὡς τὰ μόνα ἀναγνωρισμένα, ἐγράφηκαν καὶ πολλὰ ἄλλα, σύγχρονα ἢ μεταγενέστερα. Αὐτὰ ὅμως ἢ Ἐκκλησία δὲν τὰ ἐνέκρινε ποτὲ καὶ τὰ ἐχαρακτήρισε ὡς «νόθα» ἢ «ἀπόκρυφα» ἢ «ψευδεπίγραφα», γιατί ἡ δὲν ὑπῆρχαν ἀρκετὲς ἐπίσημες μαρτυρίες γιὰ τὴ γνησιότητά των, ἢ ἦταν φανερό πὼς ἐγράφηκαν μεταγενέστερα, ἢ ἀπ' τὸ περιεχόμενό των διεκρίνοντο πὼς δὲν εἶχαν σχέση με τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ σώζονται ἀκόμη καὶ εἶναι εὐκολο νὰ τὰ συγκρίνη κανεῖς με τὰ αὐθεντικὰ εὐαγγέλια, γιὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἀνυπολόγιστη διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει μεταξύ των.

Ε. Γ. Μ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Ἀπὸ τὸ Βιβλίον τοῦ Η. POINCARÉ

Ἐκεῖνο, ποὺ μᾶς ἀσφαλίζει τὴν ἀντικειμενικότητα τοῦ κόσμου, στὸν ὁποῖο ζοῦμε, εἶναι τὸ ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς εἶναι κοινὸς σὲ μᾶς καὶ σὲ ἄλλα σκεπτόμενα ὄντα. Μὲ τὴν ἐπικοινωνία, ποὺ ἔχουμε με τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, δεχόμεθα ἀπ' αὐτοὺς συλλογισμοὺς καὶ κρίσεις ἑτοιμες: ξέρουμε, ὅτι οἱ σκέψεις αὐτὲς δὲν εἶναι δικές μας κι' ὅμως βλέπουμε, ὅτι εἶναι ἀποτέλεσμα ἐργασίας ποὺ ἔγινε ἀπὸ ὄντα λογικὰ ὅπως κι' ἐμεῖς, καί, ἐπειδὴ οἱ συλλογισμοὶ αὐτοὶ φαίνονται ὅτι ταιριάζουν στὸν κόσμον καὶ τῶν δικῶν μας αἰσθήσεων, μπορούμε νὰ συμπεράνουμε, ὅτι τὰ λογικὰ αὐτὰ ὄντα εἶδαν τὰ ἴδια πράγματα ὅπως κι' ἐμεῖς. Ἔτσι μόνον ξέρουμε, ὅτι αὐτὰ ὄντα δὲν εἶναι ὄνειρο.

Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ πρῶτος ὁρος τῆς ἀντικειμενικότητος: Τὸ ἀντικειμενικὸ πρέπει νὰ εἶναι κοινὸ σὲ πολλὰ πνεύματα καὶ νὰ μπορῆ νὰ μεταδοθῆ ἀπ' τὸ ἓνα στὸ ἄλλο, μάλιστα, ἀφοῦ τὸ τελευταῖον αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ παρὰ μετὰ τὴν συνομιλία, μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι

χωρὶς συνομιλία δὲν ὑπάρχει ἀντικειμενικότης.

* *

Οἱ αἰσθήσεις τοῦ ἄλλου θὰ εἶναι γιὰ μᾶς ἓνας κόσμος παντοεινὰ κλεισμένος. Δὲν ὑπάρχει μέσον νὰ πιστοποιηθῆ, ἂν ἡ αἰσθήσις, ποὺ ἐγὼ τὴν ὀνομάζω «κόκκινο», εἶναι ἢ ἴδια μ' αὐτὸ ποὺ ὁ διπλάνός μου λέει «κόκκινο».

Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ μπορούμε νὰ παρατηρήσουμε εἶναι, ὅτι τὸ κεράσι καὶ ἡ παπαρούνα κάνουν τὴν ἴδια ἐντύπωσι, μπορούμε δὲ, (ἀφοῦ καὶ οἱ δύο δίνουμε στὶς ἐντυπώσεις, ποὺ μᾶς δίνει τὸ χρῶμα, τῶν δύο αὐτῶν πραγμάτων τὸ ἴδιο ὄνομα) νὰ συμπεράνουμε, ὅτι αὐτὸ συμβαίνει καὶ στοὺς δύο μᾶς.

Οἱ ἐντυπώσεις λοιπὸν εἶναι ἀμεταβίβαστες, ἢ μᾶλλον ἡ οὐσία των εἶναι ἀμεταβίβαστη καὶ γιὰ πάντα ἀνεξιχνίαστη, ἀλλὰ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο γιὰ τίς σχέσεις μεταξύ τῶν ἐντυπώσεων.

Μ' αὐτὴ τὴν ἀποψι, κάθε τι ἀντικειμενικὸ εἶναι ἀπηλλαγμένον ἀπὸ κάθε ποιοτικὸ περι-

χόμενο καὶ δὲν εἶναι παρὰ καθαρὴ σχέση.

Δὲν θὰ προχωρήσω, βέβαια, ἕως τὸ νὰ ποῦ ὅτι ἡ ἀντικειμενικότης εἶναι καθαρὰ ποσοτικὴ σχέση, οὔτε, πολὺ περισσότερο, ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶναι παρὰ μία διαφορικὴ ἐξίσωσις, κἀνοντας ὅμως τίς ἐπιφυλάξεις αὐτὲς, πρέπει νὰ ἔχουμε συγχρόνως ὑπ' ὄψιν, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι ἀντικειμενικὸ, ἂν δὲν εἶναι καὶ μεταβιβάσιμο καὶ συνεπῶς μόνον οἱ σχέσεις τῶν αἰσθήσεων μποροῦν νὰ ἔχουν ἀντικειμενικὴ ἀξία.

Θὰ πῆ κανεῖς, ἴσως, ὅτι, ἡ αἰσθητικὴ συγκίνησις, ποὺ εἶναι κοινὴ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἡ ποιότης τῶν ἐντυπώσεων εἶναι ἢ ἴδια σ' ὅλους, ὥστε καὶ ἡ οὐσία τῶν ἐντυπώσεών μας νὰ εἶναι ἀντικειμενικὴ. Μὲ λίγη σκέψις ὅμως βλέπουμε, ὅτι δὲν εἶναι ἔτσι. Ἐκεῖνο εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ συγκίνησις αὐτὴ παρήχθη στὸν Γιάννην, ὅπως καὶ στὸν Πέτρο ἀπὸ τίς ἐντυπώσεις, στὶς ὁποῖες ὁ Γιάννης καὶ ὁ Πέτρος δίνουν τὸ ἴδιο ὄνομα, ἔστω καὶ ἂν ἡ συγκίνησις αὐτὴ συνδέεται στὸν Γιάννην μετὰ τὴν ἐντύπωσι Α, ποὺ αὐτὸς τὴν λέει «κόκκινο», ἐνῶ στὸν Πέτρο συνδέεται μετὰ τὴν Β, ποὺ κι' αὐτὸς ὅμως τὴν λέει «κόκκινο», ἔστω κι' ἂν, καλλίτερα ἀκόμη, ἡ συγκίνησις αὐτὴ παρήχθη ὅχι ἀπὸ τὴν καθ' αὐτὸ ποιότητα τῶν ἐντυπώσεων, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἁρμονικὸ συνδυασμὸ τῶν σχέσεών των, τῶν ὁποίων ὑφιστάμεθα τὴν ἀσυναίσθητην ἐπίδρασι. Ἡ τάδε ἐντύπωσις εἶναι ὠραία, ὅχι γιατί κατέχει ἐκεῖνο τὸ προτέρημα, ἀλλὰ γιατί κατέχει μιὰ ὠρισμένη θέσι στὸ δίκτυον τῶν ἰδεῶν μας, τέτοια, ὥστε δὲν μπορούμε νὰ τὴν ἀγγίξουμε χωρὶς τὰ θέσουμε εἰς κίνησιν τὸν δέκτην, ποὺ εἶναι στὴν ἄκρην, καὶ ποὺ ἀντιστοιχεῖ μετὰ τὴν καλαισθητικὴν συγκίνησιν.

Σ' ὁποιοδήποτε πεδίο κι' ἂν τοποθετηθῆ κανεῖς, ἠθικὸ, αἰσθητικὸ, ἢ ἐπιστημονικὸ, τὸ ἴδιο κάνει: Ἀντικειμενικὸ εἶναι μόνον ἐκεῖνο ποὺ εἶναι τὸ ἴδιο γιὰ ὅλους, δὲν μπορεῖ δὲ νὰ γίνῃ λόγος γιὰ τέτοια ὁμοιότητα, παρὰ μόνον ἂν εἶναι δυνατὴ μιὰ σύγκρισις, ποὺ νὰ μπορῆ νὰ γίνῃ ἓνα συγκριτικὸ νόμισμα, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ μεταδοθῆ ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλο. Τίποτε λοιπὸν δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία, ἂν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἐκφράσῃ κανεῖς μετὰ λόγια. δηλαδή ἂν δὲν εἶναι ἀντιληπτόν.

Αὐτὸ ὅμως εἶναι ἢ μιὰ ὄψις τοῦ ζητήματος. Ἐνα σύστημα ἀτακτοποιητὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία, γιατί θὰ εἶναι ἀκατανόητο, ὅπως ἐπίσης, ἓνα σύστημα καλὰ καταρτισμένο

μπορεῖ κι' αὐτὸ νὰ μὴν ἔχῃ καμμιά ἀξία, ἂν δὲν ἀναφέρεται σὲ ἐντυπώσεις, ποὺ πραγματικῶς τίς ἔχουμε αἰσθανθῆ.

* *

Τώρα τί εἶναι ἐπιστήμη; Εἶναι πρῶτα-πρῶτα μιὰ κατάταξις, ἢ ὁποῖα πλησιάζει μετὰ τῶν πραγμάτων, ποὺ τὰ φαινόμενα τὰ εἶχαν χωρίσει, ἂν καὶ εἶναι ἐνωμένα ἀπὸ κάποια συγγένεια φυσικὴ ἀλλὰ κρυμμένη.

Ἡ ἐπιστήμη, μ' ἄλλα λόγια, εἶναι ἓνα σύστημα σχέσεων. Ἀλλὰ, καθὼς εἶπαμε πρὸ ὀλίγου, στὶς σχέσεις μόνον μπορεῖ νὰ ἀναζητηθῆ ἢ ἀντικειμενικότης καὶ θὰ ἦταν μάταιον νὰ τὴν ζητήσουμε κυττάζοντας τὸ κάθε τι μόνον τοῦ, ἀπομονωμένο ἀπὸ τὰ γύρω. Τὸ νὰ πῆ λοιπὸν κανεῖς ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχει ἀξία, ἐπειδὴ δὲν μᾶς γνωρίζει παρὰ σχέσεις, εἶναι σὰν νὰ σκέπτεται ἀνάστροφα, ἀφοῦ ἀκριβῶς οἱ σχέσεις μόνον μποροῦν νὰ εἶναι κάτι ἀντικειμενικὸ. Τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα π.χ., γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχει γίνῃ ἢ λέξις «ἀντικείμενον», εἶναι ἀκριβῶς «ἀντικείμενα», καὶ ὅχι φευγαλέες ἀσύλληπτες ὀπτασίες, ἐπειδὴ, ἀκριβῶς, δὲν εἶναι μόνον ὁμάδες ἐντυπώσεων, ἀλλὰ ὁμάδες συνδεδεμένες μετὰ ἓνα σταθερὸ δεσμὸ. Ὁ δεσμὸς αὐτὸς μόνον εἶναι «ἀντικείμενον» σ' αὐτὲς, καὶ ὁ δεσμὸς αὐτὸς εἶναι μιὰ σχέση.

Ὅταν λοιπὸν ρωτοῦμε «ποῖα εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ ἀξία τῆς ἐπιστήμης», αὐτὸ δὲν σημαίνει: «Ἡ ἐπιστήμη μᾶς μαθαίνει τὴν ἀληθινὴν φύσιν τῶν πραγμάτων;», ἀλλὰ: «Ἡ Ἐπιστήμη μᾶς κάνει νὰ γνωρίσουμε τίς ἀληθινὰς σχέσεις τῶν πραγμάτων;».

Στὴν πρώτη ἐρώτησις κανεῖς δὲν θὰ διστάσῃ ν' ἀπαντήσῃ «ὄχι», ἀλλὰ νομίζω, ὅτι μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ κανεῖς περὶ πολὺ. Ὅχι μόνον ἡ ἐπιστήμη δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς νὰ γνωρίσῃ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὴν κάμῃ γνωστὴν, κι' ἂν κανένας θεὸς τὴν ἤξερε, δὲν θὰ εὗρισκε λέξεις γιὰ νὰ τὴν ἐκφράσῃ σὲ μᾶς. Ὅχι μόνον δὲν μπορούμε νὰ μαντεύσουμε τὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ κι' ἂν μᾶς τὴν εἶδαν δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν καταλάβουμε. Ζήτημα εἶναι, μάλιστα, ἂν καταλαβαίνουμε καλὰ - καλὰ αὐτὴ τὴν ἐρώτησι.

Ὅταν λοιπὸν μιὰ ἐπιστημονικὴ θεωρία ἰσχυρίζεται, ὅτι θὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τί εἶναι ἡ θερμότης, ὁ ἤλεκτρισμός ἢ ἡ ζωὴ, εἶναι καταδικασμένη ἐκ τῶν προτέρων. Ἐκεῖνο, ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ χονδροειδῆς εἰκόνα. Εἶναι λοιπὸν προσωρινὴ καὶ ἀστήρικτη.

Ἄφου ὄγῃκε ἀπὸ τὴν μέση ἢ πρώτη ἐρωτησίου, μένει ἢ δεύτερη. Ἡ Ἐπιστήμη μπορεῖ νὰ μάς μᾶθη τίς ἀληθινὲς σχέσεις τῶν πραγμάτων; Ἐκεῖνα, πού αὐτὴ πλησιάζει τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, μήπως ἔπρεπε νὰ μένουν χωρισμένα, αὐτὰ, πού χωρίζει, μήπως ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐνωμένα;

Γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς τὸ νόημα τῆς νέας αὐτῆς ἐρωτήσεως, πρέπει νὰ ἀναφερθῇ σ' ἐκεῖνα, πού εἶπαμα πιὸ πάνω, γιὰ τοὺς ὄρους τῆς ἀντικειμενικότητος. Οἱ ἀναλογίαι ἔχουν ἀντικειμενικὴ ἀξία; Δηλαδή, αὐτὲς οἱ ἀναλογίαι εἶναι οἱ ἴδιες γιὰ ὅλους; Θὰ εἶναι οἱ ἴδιες καὶ γιὰ κείνους, πού θὰ γεννηθοῦν ὕστερα ἀπὸ μᾶς;

Εἶναι φανερό, ὅτι δὲν εἶναι οἱ ἴδιες γιὰ τὸν σοφὸ καὶ τὸν ἀμαθῆ. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἔχει σημασία, γιατί ἂν ὁ ἀμαθῆς δὲν τίς βλέπει ἀμέσως, ὁ σοφὸς μπορεῖ μὲ μιὰ σειρά πειραμάτων καὶ συλλογισμῶν νὰ τὸν κάμῃ νὰ τίς ἴδῃ. Τὸ οὐσιώδες εἶναι, ὅτι ὑπάρχουν σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων ὅλοι ὄσοι παρακολουθοῦν τὰ πειράματα, μποροῦν νὰ συμφωνήσουν.

Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ ξέρομε ἂν ἡ συμφωνία αὐτὴ θὰ διαρκέσῃ, κι' ἂν θὰ μείνῃ καὶ στοὺς ἀπογόνους μᾶς. Ἄρα γε οἱ προσεγγίσεις πού πραγματοποιεῖ ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, θὰ ἐπιδεδαιωθοῦν κι' ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη τοῦ μέλλοντος; Γιὰ νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ κανεὶς αὐτὸ δὲν μπορεῖ a priori νὰ φέρῃ κανένα ἐπιχειρήμα· εἶναι ὅμως πραγματικὸ γεγονός καὶ ἡ ἐπιστήμη ἔχει ζήσει ἀρκετὰ, ὥστε βλέποντας τὴν ἱστορία τῆς νὰ μπορούμε νὰ μάθουμε ἂν τὰ οἰκοδομήματά τῆς ἀντέχουν στὴ δοκιμασία τοῦ χρόνου, ἢ εἶναι ἐφήμερα κατασκευάσματα.

Τί βλέπομε, λοιπόν; Κατ' ἀρχὴν φαίνεται, ὅτι οἱ θεωρίαι δὲν βαστοῦν παρὰ μιὰ ἡμέρα, κι' ὅτι τὰ ἐρείπια πέφτουν πάνω στὰ ἐρείπια. Τὴν μιὰ ἡμέρα πρωτοφανερῶνται, τὴν ἄλλη γίνονται τῆς μόδας, τὴν πάρα πέρα εἶναι πειὰ κλασσικὲς, ὕστερα εἶναι ντεμοντέ, καὶ κατόπιν λησμονοῦνται.

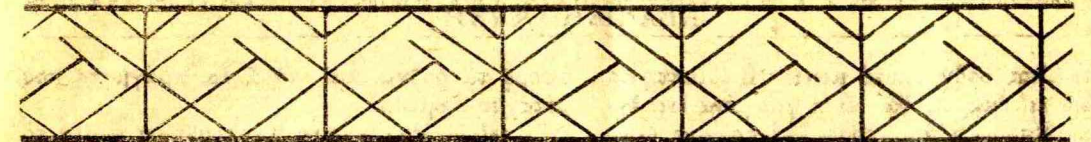
Ἀλλὰ, ἂν κυττάξουμε πιὸ κοντὰ, βλέπομε ὅτι αὐτὸ πού υποκύπτει ἔτσι εἶναι οἱ καθ' αὐτὸ θεωρίαι, ἐκεῖνες πού εἶχαν τὴν ἀξίωσι νὰ μᾶς μάθουν πῶς εἶναι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ ὑπάρχει κάτι μέσα τους πού ἐπιζῇ: Ἄν καμμιὰ ἀπ' αὐτὲς μᾶς ἐφάνερσε μιὰ ἀναλογία ἀληθινή, ἢ σχέσις αὐτὴ εἶναι πειὰ τελειωτικὰ ἀποκτημένη καὶ θὰ τὴν ξαναδρούμε μὲ ἄλλη μάσκα, σὲ ἄλλες θεωρίαι, πού θὰ ἔλθουν διαδοχικὰ νὰ βασισθεῖσιν ἐπὶ τῆς θέσεως.

Ἄς πάρουμε ἕνα παράδειγμα. Ἡ θεωρία τῶν κυμάνσεων τοῦ αἰθέρος μᾶς ἔλεγε, ὅτι τὸ

φῶς εἶναι κίνησις. Σήμερα ἡ μόδα προτιμᾷ τὴν ἠλεκτρομαγνητικὴν θεωρίαν, πού θεωρεῖ τὸ φῶς ὡς ρεῦμα. Νὰ ἐξετάσουμε μήπως θὰ ἦταν δυνατόν νὰ συνδυάσουμε τίς δύο θεωρίαι καὶ νὰ ποῦμε, ὅτι τὸ φῶς εἶναι ρεῦμα καὶ τὸ ρεῦμα εἶναι κίνησις; Ἀλλὰ εἶνε, ἐν πάσῃ περιπτώσει, πιθανόν, ὅτι ἡ τελευταία αὐτὴ κίνησις δὲν θὰ εἶναι παρομοία μ' ἐκείνη, πού παρεδέχοντο οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς πρώτης θεωρίας, καὶ ἔτσι θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ εἰπῇ, ὅτι ἡ πρώτη θεωρία ἐξεηρονίσθη. Καὶ ὅμως ἀπ' αὐτὴν μένει κάτι, ἀφού τὰ ὑποθετικὰ ρεύματα, πού παραδέχεται ὁ Maxwell, ἔχουν τίς ἴδιες σχέσεις, πού ἔχουν οἱ ὑποθετικὲς κινήσεις πού παραδέχεται ὁ Fresnel. Ὑπάρχει λοιπὸν κάτι, πού παραμένει ὄρθιο, καὶ αὐτὸ τὸ κάτι εἶναι τὸ οὐσιώδες. Αὐτὸ ἐξηγεῖ πῶς οἱ σημερινοὶ φυσικοὶ πηδοῦν ἀπ' τὴν θεωρίαν τοῦ Fresnel στὴ θεωρίαν τοῦ Maxwell χωρὶς καμμιὰ δυσκολία.

Ὑπάρχουν χωρὶς ἄλλο συσχετίσεις καὶ προσεγγίσεις, πού τίς θεωροῦσαν κάποτε σὰν κάτι ὀριστικόν, καὶ πού τώρα ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ. Ἀλλὰ οἱ περισσότερες διατηροῦνται καὶ φαίνονται, ὅτι θὰ μείνουν γιὰ πάντα. Γι' αὐτὲς, λοιπόν, ποῦ εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀντικειμενικότητος; Ἐ λοιπόν, εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἴδιο, ὅπως καὶ γιὰ τὴν πίστι μᾶς στὴν ὑπαρξί ἐξωτερικοῦ κόσμου. Κι' αὐτὸς μᾶς φαίνεται πραγματικὸς κατὰ τοῦτο, ὅτι οἱ ἐντυπώσεις, πού μᾶς προκαλεῖ φαίνονται ἐνωμένες μεταξύ των σὰν ἀπὸ κάποιο ἀφθαρτὸ τσιμέντο καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν τύχη. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο ἡ ἐπιστήμη φανερώνει μεταξύ τῶν φαινομένων ἄλλους δεσμούς, πιὸ σφικτοὺς ἀλλὰ καὶ ἐξ ἴσου γερούς. Εἶναι, αὐτὲς οἱ κλωστὲς, τόσο λεπτὲς, ὥστε ἔμεναν πολὺν καιρὸ ἀπαρατήρητες, ἀλλὰ πού μιὰ καὶ ἔπεσαν στὴν ἀντίληψί μᾶς δὲν ὑπάρχει πιὰ μέσον νὰ μὴν τίς βλέπομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν λιγώτερο πραγματικότητά τους στὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα. Λίγο ἐνδιαφέρει ἂν ἔγιναν πρὸ ὀλίγου χρόνου γνωστὲς, ἀφού καὶ αὐτὲς δὲν θὰ χαθοῦν πρὶν ἀπὸ ἐκεῖνες.

Μποροῦν π.χ. νὰ ποῦν ὅτι ὁ αἰθέρας δὲν εἶναι λιγώτερο πραγματικὸς ἀπὸ ἕνα ὀποιοδήποτε ἐξωτερικὸ ἀντικείμενο. Τὸ νὰ πῇ κανεὶς, ὅτι τὸ ἀντικείμενο αὐτὸ ὀφίσταται, σημαίνει, ὅτι μεταξύ τοῦ χρώματος, τῆς μυρουδιάς του, καὶ τῆς γεύσεώς του ὑπάρχει ἕνας δεσμὸς ἐσωτερικὸς καὶ ἀκατάλυτος, ὅπως καὶ τὸ νὰ ποῦμε, ὅτι ὁ αἰθέρας ὀφίσταται, σημαίνει, ὅτι ὑπάρχει μιὰ φυσικὴ συγγένεια μεταξύ ὄλων τῶν ὀπτικῶν φαινομένων. Καὶ οἱ δύο προτάσεις δὲν ἔχουν

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ

ΘΕΛΗΜΑΤΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

τοῦ ΜΑΧΑΤΜΑ ΓΚΑΝΤΙ

Δίνουμε παρακάτω τὴν μετάφραση μιᾶς ομιλίας πού ἔκαμε τελευταίως ὁ Γκάντι στὸ «Σπίτι τοῦ Παιδιοῦ» στὸ Λονδίνο. Σημειώνουμε, ἐξ ἀφορμῆς σχετικῆς παρατηρήσεως πού κάνει ὁ Γκάντι, ὅτι ἡ «θεληματικὴ φτώχεια» του δὲν εἶναι κάτι νέο, ἂν θυμηθῇ κανεὶς τὴν ἀ κ τ η μ ο σ ὄ ν η τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ τῶν πραγματικῶν μ ο ν α χ ὶ ν.

Ὅταν, χωρὶς νὰ θέλω, βρέθηκα μέσα στὴν πολιτικὴ σπειρα, ῥώτησα τὸν ἑαυτὸ μου: Τί εἶναι ἀπαραίτητο, γιὰ νὰ μείνω ἀπολύτως ἀνέπαφος ἀπὸ τὴν ἀνηθικότητα καὶ τὴν ψευτιά, πού θεωροῦνται ὡς τὸ κέρδος τοῦ πολιτικοῦ; Δὲν σκοπεύω νὰ σᾶς ἀπαριθμῶσω ὅλες τίς λεπτομέρειες τῆς προσπάθειαις αὐτῆς, λεπτομέρειες ἐνδιαφέρουσες καὶ, γιὰ μένα, ἱερές, ἀλλὰ μπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι στὴν ἀρχὴ χρειάσθηκε ἕνας ἀγὼν ἐπιμόνος, μὲ τὴν γυναϊκά μου καὶ μὲ τὰ παιδιὰ μου, καθὼς θυμάμαι. Πάντως, ἀπεφάσισα ὀριστικῶς, ὅτι, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ὑπηρετήσω τὸ ἔθνος στὸ ὁποῖο καὶ ἐγὼ ἀνήκω καὶ τοῦ ὁποίου παρηκολούθησα τίς δυσκολίες ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀφήσω κατὰ μέρος ὅλα τὰ πλοῦτη καὶ τὴν περιουσία μου,

Δὲν μπορῶ, ἀλήθεια, νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἐπέταξα κάθετι, μόλις μοῦ παρουσιάσθηκε ἡ πίστις αὐτὴ. Ὅφειλω νὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ, ὅτι στὴν ἀρχὴ προχωροῦσα ἀργά. Καὶ τώρα ἀκόμη, ἀναπολῶντας τίς ἡμέρας ἐκεῖνες τῆς ἀγωνίας,

λιγώτερη ἀξία ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Καὶ μάλιστα οἱ ἐπιστημονικὲς συνθέσεις ἔδινον ἕνα αἰσθηματικὸν μεγαλύτητος ἀσφαλείας ἀπὸ κείνες τοῦ κοινοῦ νοῦ, γιατί περιλαμβάνουν περισσότερους ὄρους καὶ τείνουν νὰ ἀπορροφήσουν μέσα των τίς ἄλλες μερικὲς συνθέσεις.

Θὰ ποῦν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι παρὰ μιὰ κατὰταξις, κι' ὅτι ἐπομένως δὲν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ κανεὶς ἂν εἶναι ἀληθινή, ἀλλὰ μόνο ἂν εἶναι βολικὴ. Ἀλλὰ εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶναι τέτοια ὄχι μόνο γιὰ μένα ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ γιὰ τοὺς ἀπογόνους μᾶς

θυμάμαι ὅτι εἶχα στὴν ἀρχὴ ἕνα κουραστικὸν ἀγῶνα· ὅσο ὅμως περνοῦσε ὁ καιρὸς, ἐβλεπα ὅτι καὶ ἄλλα πράγματα, πού ὡς τότε συνήθιζα νὰ θεωρῶ δικὰ μου, ἔπρεπε νὰ τὰ πετάξω, καὶ ἦλθε καιρὸς πού ἦταν γιὰ μένα μιὰ θετικὴ χαρὰ τὸ νὰ ἐγκαταλείψω ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἐπειδὴ ἐδῶ μιλῶ γιὰ τὴν πείρα μου, μπορῶ νὰ εἰπῶ, ὅτι ἕνα μεγάλο φορτίον ἔφυγε ἀπὸ τοὺς ὤμους μου, κι' ἐνοιώσα τὸν ἑαυτὸ μου ὅτι μποροῦσε νὰ βαδίξῃ πειὸ ἐλεύθερα καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν διπλανό του μὲ μεγαλύτητος ἀνεσι καὶ μεγαλείτητος χαρὰ. Ἐτσι κάθε ἀπόκτησις κατήντησε γιὰ μένα ἕνα δυσάρεστο φορτίον.

Ἀνακαλύπτοντας τὸ ἐλατήριον τῆς χαρᾶς αὐτῆς, εὗρηκα ὅτι, ἐὰν ἐκρατοῦσα κάθε τι ὡς δικόν μου, ἔπρεπε νὰ τὸ ὑπερασπίσω ἀπὸ τὸν κόσμον. Εὗρηκα ἐπίσης ὅτι ὑπῆρχαν πολλοὶ, πού δὲν εἶχαν τὸ πρᾶγμα αὐτό, ἂν καὶ θὰ ἤθελαν νὰ τὸ εἶχαν, καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ καταπύγω καὶ στὴν ἀστυνομία, γιατί, ἐὰν πολλοὶ πεινασμένοι μὲ εὗρισκαν ἀπομερα, θὰ ἤθελαν ὄχι μόνο νὰ μοιρασθοῦν μαζί μου τὸ πρᾶγμα αὐτό, ἀλλὰ καὶ νὰ μοῦ τὸ πᾶρουν ἐξ ὀλοκλήρου. Καὶ εἶπα στὸν ἑαυτὸ μου: Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι θέλουν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ μοῦ τὸ πέρνουν, ὄχι ἀπὸ κακὴ πρόθεσι, ἀλλὰ γιατί ἡ ἀνάγκη των εἶναι μεγαλύτητος ἀπὸ τὴν δική μου.

ἀκόμη. Τέλος εἶναι ἀλήθεια, ὅτι αὐτὸ δὲν ἔγινε κατὰ τύχη.

Ὅς συμπέρασμα μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ἡ μόνη ἀντικειμενικὴ πραγματικότητος εἶναι οἱ σχέσεις τῶν πραγμάτων, ἀπὸ τίς ὁποῖες πηγάζει ἡ παγκόσμια ἁρμονία. Χωρὶς ἄλλο αὐτὲς οἱ σχέσεις, αὐτὴ ἡ ἁρμονία δὲν θὰ μποροῦσε νὰ εἶχε γεννηθῆ ἐξὼ ἀπὸ τὸ πνεῦμα, πού τίς γεννᾷ ἢ πού τίς αἰσθάνεται. Μ' ὄλον τοῦτο εἶναι ἀντικειμενικὲς, γιατί εἶναι, θὰ γίνον, ἢ θὰ μείνουν, κοινὲς γιὰ ὅλα τὰ σκεπτόμενα ὄντα.

Μετάφρασις ΓΕΝ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Τότε είπα στον εαυτό μου: «Η ιδιοκτησία απ' εδώ κι' εμπρός θα είναι για μένα ένα εγκλημα. Μπορώ ν' αποκτήσω ένα πράγμα, μόνο όταν ξέρω ότι όλοι οι άλλοι που θα ήθελαν να το αποκτήσουν, μπορούν. Αλλά ξέρουμε εκ πείρας, ότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατο και συνεπώς το μόνο πράγμα που μπορεί να έχω όλος ο κόσμος είναι ή έλλειψις ιδιοκτησίας, με άλλες λέξεις ή θεληματική εγκατάλειψις των υλικών αγαθών.

Αλλά τότε μπορείτε να μου είπητε: Σεις μιλάτε για θεληματική φτώχεια και εν τούτοις έχετε δικά σας πράγματα, λόγου χάριν αυτά που φορείτε. Πράγματι. Έφ' όσον έχετε σώμα, πρέπει να έχετε κάτι να το ντύσετε. Αλλά τότε θα πάρετε όχι όλα εκείνα που μπορείτε να πάρετε, αλλά τα ολιγώτερα, τα απόλυτως αναγκαία για το σπίτι σας θα πάρετε τα απόλυτως αναγκαία δωμάτια και το ίδιο θα κάμετε για την τροφή σας κλπ.

Εδώ βλέπετε, ότι υπάρχει μια καθημερινή σύγκρουσις μεταξύ εκείνου που έννοοουμε ως πολιτισμόν και μιας καταστάσεως ευδαιμονίας που θα την επιθυμούσε καθένας. Αφ' ετέρου, βάσις της προόδου του πολιτισμού, καθώς τον αντιλαμβανόμεθα, είναι ο πολλαπλασιασμός όλων των αναγκών σας. Αν έχετε ένα δωμάτιο, θα ήθέλατε να έχετε δύο, τρία και, γενικώς, όσον το δυνατόν περισσότερα. Παρουσιάζετε ή όχι πρόοδο, ανάλογα με την περιουσία σας. Ίσως δέν παρουσιάζω τα πράγματα αυτά τόσο ώραια, όπως θα τα παρουσίαζαν οι συνήγοροι αυτού του πολιτισμού, αλλά σάς τα παρουσιάζω με τον τρόπο που εγώ τα βλέπω.

Από το άλλο μέρος, αν έχετε λίγα και αρκείσθε σ' αυτά, θα είσθε τότε περισσότερο χαρούμενος, όχι από την απόλαυσι αυτής της ζωής, αλλά εξ αιτίας της χαρᾶς που αισθάνεσθε για την προσωπική υπηρεσία που προσφέρετε στον εαυτό σας, το σώμα, την ψυχή και το πνευμά σας, αν και το σώμα δέν είναι δικό σας, αλλά σάς εδóθη ως προσωρινή κτήσις και μπορεί να σάς το πάρη Εκείνος που σάς το έδωσε.

Όστε, έχοντας μέσα μου την απόλυτη αυτή πεποίθησι, πρέπει να έχω και την σταθερή επιθυμία να μπορή και το σώμα μου να παραδίδεται εις το θέλημα του Θεού, και, ενώ είναι στη διάθεσί μου, να μη χρησιμοποιήται για άσχετες, ούτε για ήδονες, αλλά μόνο για υπηρεσία. Και, αν τοσούτο είναι αληθινό όσον αφορά το σώμα, πόσο αληθινότερο θα είναι όσον

αφορά τα βούχα και τα άλλα πράγματα που μεταχειριζόμεθα.

Εκείνοι που έχουν ακολουθήσει πιστά το «τάμα» της θεληματικής φτώχειας, δεδαιώνουν ότι, όταν απαλλάσσετε τον εαυτό σας από κάθε περιουσία, ασφαλώς αποκτάτε όλους τους θησαυρούς του κόσμου αυτού, με άλλα λόγια αποκτάτε πραγματικά ό,τι σάς είναι αναγκαίο, το πᾶν. Και, αν έχετε ανάγκη τροφῆς, αυτή θα σάς σταλή.

Πολλοί από σάς, άνδρες και γυναίκες, είσθε άνθρωποι της προσευχῆς, και έχω ακούσει από τα στόματα πολλών χριστιανών ότι τους εδóθη τροφή εις απάντησιν της προσευχῆς των. Το πιστεύω. Αλλά θα ήθελα να ήρχεσθε με ἐμὲ ένα δῆμα μακρύτερα και μαζί μου να πιστεύσετε ότι εκείνοι που ἀφίουν ἐθελοντικῶς κάθε τι που έχουν στον κόσμο αυτό, — συμπεριλαμβανομένου και του σώματός των — είναι δηλαδή έτοιμοι να εγκαταλείψουν το κάθε τι (και να εξετάσουν τον εαυτό τους με αὐστηρότητα, ὡστε να δγάουν συμπεράσματα ἀντίθετα πρὸς τὰ συμφέροντά των) αυτοί που θά ακολουθήσουν τον δρόμο αυτό, θά ἴδουν πραγματικά ότι ποτέ δέν θα έχουν ανάγκη από τίποτε. Την λέξι ανάγκη δέν πρέπει αναγκαστικά να την πάρουμε κατά γράμμα.

Ο Θεός είναι ο σκληρότερος δημιουργός των καθηκόντων που έχω γνωρίσει εις τον κόσμο αυτόν και σάς δοκιμάζει πέρα εως πέρα. Όταν όμως βλέπει ότι ή πίστις σάς εγκαταλείπει και θυθίζεσθε, έρχεται Αὐτός να σάς βοηθήσῃ με κάθε τρόπο, και σάς αποδεικνύει ότι δέν πρέπει να χάνετε την πίστι σας και ότι είναι πάντοτε μαζί σας, έτοιμος να έλθῃ, μόλις Τὸν ζητήσετε και να σάς βοηθήσῃ, σύμφωνα όμως με τις δικές Του αρχές και όχι τις δικές σας.

Δέν μπορώ να θυμηθῶ ούτε μία περίπτωσι κατά την ὁποία ὁ Θεός να με εγκατέλειψε την ενδεκάτη ὥρα. Εκείνοι που έγραψαν ή μίλησαν για μένα θα σάς πουν, ότι ὑπῆρξε καιρός κατά τον ὁποιο ἐμάζεψα σωρὸ ἀπὸ χρήματα, που δέν ξέρω καν πόσα ήταν. Εν τούτοις δέν είχα καμμία δυσκολία να τὰ μαζέψω. Και, από τότε, κάθε φορά που παρουσιάσθηκε ἐπείγουσα ανάγκη, δέν θυμάμαι ούτε μία φορά που να ἀπέτυχῃ στην προσπάθειά μου να αποκτήσω κάτι που ήταν αναγκαίο για τή διακονία μου.

* *

Δέν πηγαίνω εις τους συντρόφους μου που πεινοῦν, να τους μιλήσω για την ἐθελοντική φτώχεια. Δέν τους λέγω τί εὐλογία θά ήταν γι' αὐ-

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Ἄλητες εἶμαστε και πᾶμε,
Στους δρόμους μέσα τριγυρνᾶμε,
γυμνοί, ξυπόλυτοι, ζητιᾶνοι,
με πόθο πάντα πὸς θά βροῦμε,
κάποιες ψυχές που ὄλο ποθοῦμε.

Ἦγνο στὰ ματια δὲ μᾶς φέρνει,
κι' ἂν πίσω ἡ μέρα μαύρη γέρνει,
γλυκὸ ἄστρο, ὀλόφεγγε, θά φέξη
κι' ἡ μέρα μαύρη ὡς θά κυλίση,
ἡ νύχτα φῶς θά πιπλίση.

Κι' οἱ ἀδερφοί μας, που διψᾶνε
κι' ἀπ' τὴν ἀρρώστεια ξεψυχᾶνε,
σὴν ἀπὸ μέταλλο θά λάμπουν
στὴ νύχτα, κι' ἄρρωστοι θ' ἀπλώσουν
— σάν, ἀπὸ πόνο, θά ματώσουν —

τὰ χέρια, ἀγάπη νὰ χορτάσουν.
τὸν πόνο μας σὴν ἀγκαλιάσουν
γιατί κι' ἐμεῖς, τοῦ δρόμου ἄλητες,
γλυκὸ τὸ νᾶμα, ὡς τὸ ζητᾶμε,
δέν τὸ πουλάμε, τὸ κερνάμε...

Σὴν νυχτοπούλια, που σπαράζει.
ἡ ὀργὴ τοῦ δρόμου και τὰ σφάζει,
ἀπὸ μανία καίμε και μῖσος,
κι' εἶν' ἀπὸ μῖσος πλακωμένη
και μ' αἶμα ἡ ἀγάπη μας στρωμένη,

ἀπ' τὴν καρδιά, που μέσα ὑφαίνει
τὴν φλόγα, πύρινη νὰ στρώσει,
τὴν ἁμαρτία, ὅπου κι' ἂν δράμῃ,
μέσα μας κάρβουνο νὰ κάμῃ.

Ἄλητες εἶμαστε και πᾶμε,
γυμνοί, ξυπόλυτοι, ζητιᾶνοι,
τὰ εἶδωλα σπᾶμε και πετάμε
κι' ὅ,τι τὸ ψέμμα γύρω ἀπλώνει,
μὲς στὴν καρδιά μας δὲ ριζώνει.

Γ. ΗΛ. ΦΤΥΡΑΣ

τοὺς ἂν ἔκαναν τὴν ἀκούσια φτώχεια τοὺς ἐκούσια. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ κατέχουν πρῶτα τὰ ἀπαραίτητα τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ μὴ πέσω νὰ τοὺς μιλήσω γιὰ τὴν θεληματικὴ φτώχεια.

Ἄλλὰ γίνεται τὸ ἐξῆς: Ἐνας ἄνθρωπος ὅπως ἐγώ, ζῶντας μέσα στοὺς ἀθρώπους αὐτοὺς ὅσο τὸ δυνατόν καλύτερα τῆ ζωῆ τους, μὴ νὰ φέρῃ μιὰ ἄκτινα ἐλπίδας στὶς καρδιές των. Θὰ παραδεχθῶν τις θεραπείες που θὰ τοὺς προτείνῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Πούλάχιστον, ἂν δέν μὴ πέσω νὰ τοὺς δώσω μιὰ ἄμεση θεραπεία, θὰ

Η ΣΤΕΡΕΜΕΝΗ ΒΡΥΣΗ

Στὸν δρόμο που πηγαίνει στὰ μακρυνὰ χωριά,
Στὸ τρίστορο ἐπάνω και στὴν δεξιὰ μεριά,
Ἄπ' τὰ παλὰ τὰ χρόνια γιὰ ψυχικὸ χτισμένη,
Δέν ἔχει πιὰ νεράκι, μιὰ βρύση στερεμένη.

Σὲ χρόνια περασμένα, γλυκὸ και δροσερὸ
Κατέβαινε στὴν βρύση κρυστάλλινο νερό,
Κι' ἀπὸ τὴν βρύση κάτω στὴν γούρνα τῆς πηδοῦσε
Και τὴν ζωὴ που τρέχει και φεύγει τραγουδοῦσε

Και μέσ' στὸ καλοκαίρι και μέσ' στὸν θεριστὴ
Τὸν κόσμο προσκαλοῦσε νὰ πιῇ, νὰ δροσιστῇ.
Κανείς δέν ἐπεροῦσε χωρὶς νὰ σταματήσῃ,
Νὰ πιῇ, κι' ἀπὸ τὴν γούρνα τὸ ζῶ του νὰ ποτίσῃ.

Μὰ τώρα κρυσταλλένιο, γλυκὸ και δροσερὸ
Δέν τραγουδᾷ στὴν βρύση, δέν τρέχει τὸ νερό.
Σὲ χρόνια περασμένα, γιὰ ψυχικὸ χτισμένη,
Οὔτε δακρύζει τώρα ἡ βρύση ἡ στερεμένη.

Κ' ἐγὼ σὴν τὴνε βλέπω ἐκεῖ στὴν ἐσοχί,
Μιὰ λύπη μου πλακώνει μεγάλη τὴν ψυχή
Και λέγω: Ποῦνε ἐκεῖνοι που πίνανε στὴ βρύση;
Ἄχ! στὸ ταξίδι ποῦνε, κανείς δέν θὰ γυρίσῃ.

Στὴν βρύση που δέν ἔχει σταλαματιὰ νερό,
Ἄκουω τοῦ θανάτου τραγοῦδι θλιβερό,
Και πεθαμένοι βλέπω και σκελετοὶ ἐκεῖνοι,
Που σβύσανε στὴν βρύση τῆς δίψας τὸ καμίνι.

Ποῦ νᾶνε τὸ νερὸ τῆς; Τὸ βλέπω με τὸν νοῦ,
Που τρέχει κρυσταλλένιο στὰ σπλάγγνα τοῦ
βρονοῦ

Ἡ βρύση ἡ στερεμένη με τὸν καιρὸ ρημάζει,
Μὰ τὸ νερο μονάχα τὸν δρόμο του ἀλλάζει.

Κ' οἱ πεθαμένοι ποῦνε; Γοργὸ και δροσερὸ
Εἶν' ἡ ψυχὴ μα: θεῖο, ἀθάνατο νερό
Που, σὴν χαλάσῃ ἡ βρύση, σ' ἕν ἄλλο κόσμο τρέχει
Και βγαίνει σ' ἄλλῃ βρύση που στερεμὸ δέν ἔχει.

(Ἀπὸ τ' ἀνεκδοτα «Ἐξοχικά»)

ΔΗΜ. ΣΤΑΗΣ

μποροῦσαν όμως αὐτοὶ νὰ βροῦν στὸ πρόσωπό μου ἕνα φίλο. Θὰ ἔλεγαν στὸν εαυτό τους: Αὐτός ὁ ἄνθρωπος είναι εὐτυχής, ἂν και δέν ἔχει τίποτε γιὰ περιουσία του. Πῶς συμβαίνει αὐτό; Δέν είναι ἀνάγκη νὰ τοὺς φέρω ἐγὼ ἐπιχειρήματα. Τὰ φέρνουν οἱ ἴδιοι στὸν εαυτό τους.

* *

Πῶς μπορῶ νὰ μοιρασθῶ τοὺς τόσο πλουτισμένους θησαυρούς τῆς πείρας μου με τὸν καθένα στὸν κόσμο αὐτό;

Δέν θά ήταν δυνατόν. Σήμερα που ἀνέλαβα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν θεληματικὴ φτώχεια, τοὺς μοιράζομαι ὡς ἕνα βαθμὸ μόνο. Σᾶς λέγω, ὅτι είναι ἐκτὸς περιγραφῆς ἡ μακαριότης, ἡ εὐτυχία και ἡ ἱκανοποίησις που δίνει ἡ θεληματικὴ φτώχεια.

Μπορῶ μόνο νὰ σᾶς πῶ: Δοκιμάσατέ την και πειραματισθῆτε και σεις.

ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΥΛΗΣ

της HELLENE CHRISTALLER

Τὸν ἔλεγαν Πέτρο. Εἶχε ἓνα στρογγυλὸ ρο-δοκόνκινο πρόσωπο, ποῦταν πάντα γελαστό, δὺ ἀδύνατα ποδαράκια, ποῦ κρυδόντουσαν μέσα σὲ μακρὰ καὶ πλατεῖα πανταλόνια, ξανθὰ τσου-λούφια, ποῦ μόνο ὕστερ' ἀπὸ βρέξιμο μὲ νερὸ καὶ γερὸ χτένισμα, τὰ κυριακάτικα πρωῒνὰ, μπορούσαν νὰ στρώσουν, καὶ μιὰ διαβολεμένη ὄρεξη. Τὸ τελευταῖο ἦταν μιὰ πολυτέλεια ποῦ δὲν τοῦ ἦταν ἐπιτετραμμένη, γιατί ὁ μικρὸς Πέ-τρος ἦταν ὁ γιὸς τῆς «λεβεντο-Καρλίνας», ὅ-πως τὴν ἔλεγαν, κι' αὐτὴ ἦταν πλύστρα, μὲ 20 δραχμὲς μεροκάματο. Ἐκεῖ, πίσω στὸ δάσος, οἱ ἀμοιβὲς ἦταν ἀσήμαντες. Ὡστόσο ἡ λεβεντο-Καρλίνα ἦταν γιὰ μεροκάματο περιζήτητη, γιατί δούλευε σὰν ἄντρας. Αὐτὸ τὸ ψιθύριζαν τ' ἀφεντικά μόνο κρυφά, πίσω τῆς, γιὰ νὰ μὴν τ' ἀκούσῃ καὶ γίνῃ ἀπαιτητική, γιατί δὲν εἶχαν σκοπὸ, μὲ κανένα τρόπο, νὰ δίνουν στὴ δουλειά τῆς ἀντρικὴ ἀμοιβή.

Ἡ πελώρια Καρλίνα ὅμως δὲν εἶχε ἐπανα-στατικὲς ἰδέες. Ἡ φιλοδοξία τῆς ἦταν μόνο νὰ βγάλῃ τὴν περισσότερὴ δουλειά κι' ἦταν μ' αὐτὸ ἱκανοποιημένη. Ἡ δύναμή τῆς ἦταν ἡ περη-φάνεια τῆς. Ἦταν τὸ μόνο, ποῦ μπορούσε νὰ ναι γι' αὐτὸ περήφανη: ὠραία δὲν ἦταν, μὲ τὸ ἀν-τρίκιο παράστημα καὶ τοὺς σκληροὺς μυῶνες. Οὔτε νὰ περνᾷ γιὰ πλούσια μπορούσε νὰ ἔχῃ καμμιά ἀξίωση. Ἦταν ὑποψήφια γιὰ τὸ φτω-χοκομετο, κι' ἂν δὲν ἦταν αὐτὸ γεμάτο πιά ἀπὸ ἀδύνατες γυναῖκοι, σακατεμένους ἄνδρες καὶ παιδιὰ, θάχε κάμει πρὸ πολλοῦ τὴν ἀναφορά, γιὰ νὰ τὴν δεχθοῦν. Ἔτσι ὅμως, περίμενε ὡς ποῦ νὰ γίνῃ θέση, ἀπὸ χρόνος σὲ χρόνος, καὶ τὰ φερνε βόλτα ὅπως μπορούσε, μαζί μὲ τὸ ἀγόρι τῆς.

Ὁ μικρὸς Πέτρος «δὲν εἶχε πολὺ καθαρὰ χέρια». Ἐκλεθε, σὰ νὰ λέμε, ἀλλὰ σὰν νάταν ἀπὸ ράτσα, μ' ἓναν ἄξιαγάπητο, γεμάτο ἀφέ-λεια, τρόπο σὰν ἓνας ποῦ πέρνει τὸ δίκιο του μὲ ὅλη τὴ... μετριοφροσύνη. Μήλα, πατάτες, ραπανάκια, ἀχλάδια, καρότα, τίποτα δὲν ἦταν ἀσφαλισμένο ἀπ' αὐτόν. Μποροῦσε νὰ κόβῃ μήλα μπρὸς στὰ μάτια τοῦ ἰδιοκτήτη κι' ὅταν

αὐτὸς τοῦρριγε κανένα ἄγριο δλέμμα, μπορούσε μὲ ἓνα θριαμβευτικὸ, γελαστὸ κύτταγμα νὰ τὸ βάλῃ στὰ πόδια, γιὰ νὰ ξαναφανῇ πάλι σὲ δέκα λεπτά, γιατί δὲν ἔπερνε ποτὲ τὸν θυμὸ τῶν συ-χωριανῶν του στὰ σοβαρά. Τὸν ἀπειλοῦσαν τότε μισοθυμωμένα, μισο-γελαστά, μὲ τὴ γροθιά τους, καὶ τοῦ φώναζαν:

— Ἐσύ, βρωμόπαιδο, δὲν χόρτασες ἀκόμη;

— Ἐγὼ δὲ χορταίνω ποτὲ, βεβαίως ὁ μικρὸς.

Τρῶω φαί ὅσο μπορῶ περισσότερο! ἔχει, δά, τόσο πολὺ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο!

— Τόχει ἀπ' τὴ μάνα του, σκεφτόντουσαν οἱ χωριάτες κι' οἱ γυναῖκες πετοῦσαν στὸ ἀγόρι ἓνα κομμάτι σταρόψωμο, ποῦ εἶχαν πάρει μαζί τους γιὰ κολατσιό.

Ἦταν θαρραλέος, σὰν ἓνα μικρὸ σπουργίτι, κι' εὑρίσκε κάθε φορὰ μ' ὄλη τὴν ἀξιοπρέπεια, χωρὶς νὰ ζητιανεύῃ, μιὰ εὐκαιρία νὰ φάῃ ἓνα ζεστὸ φαί. Ἔτσι, ἓνα βράδυ χτύπησ' εὐγενικὰ μιὰ πόρτα, ὅταν σερβιριζόταν ἡ σουπα, καὶ στὸ «ἐμπρός» τῆς νοικοκυρᾶς φάνηκε μ' ἓνα σκε-πάρνι στὸ χέρι, ποῦ «εἶχε ξεχάσει ἡ Λίτσα στὸ χωράφι».

— Γιὰ νὰ μὴν τὸ πάρῃ κανεὶς τὴ νύχτα, ἐξή-γησε δίνοντάς το.

Ἐκεῖνη ποῦφταιγε ψιθύρισε ἓνα σύντομο «εὐ-χαριστῶ», μὰ ὁ Πέτρος δὲν κουνήθηκε. Μόνο τὰ γαλανὰ, γεμάτα ἀφέλεια, μάτια του καρφώθη-καν ἀπαιτητικὰ στὸ τσουκάλι ποῦ ἄχνιζε. Ἡ γυναῖκα κύτταξ' ἐρωτηματικὰ τὸν ἄντρα τῆς. Μὰ κείνος, σὰν νάχε μισοκαταλάβει, ἔκανε πῶς δὲν εἶδε τὸ βλέμμα κι' ἐξακολούθησε νὰ τρῶῃ διαστικώτερα ἀπὸ πρῶτα.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ μικρὸς χαῖδευε τὴ γάτα τοῦ σπιτιοῦ καὶ στραβοκύτταζε συγχρόνως τὸ τσουκάλι ποῦ ἀδειάζε. Ἡ γυναῖκα δουτοῦσε ὅλο καὶ πιὸ σιγὰ τὸ κουτάλι τῆς.

— Πούναι λοιπὸν ἡ μάνα σ'; ρώτησε.

— Πῆγε γιὰ ὀχτὼ μέρες στὸ κατωχώρι, στὸ μάζωμα.

— Πεινάς;

— Πάντα πεινώ!

Ἡ γυναῖκα τραβήχθηκε λίγο στὸ πλάι, κά-νωντάς του θέση.

— Κάτσε λοιπὸν καὶ τρῶγε...

Ὁ μικρὸς Πέτρος ἀκτινοβολοῦσε. Βουτοῦσε σβέλτα τὸ κουτάλι κι' ἔπερνε σουπα. Ἐτρωγε μ' εὐπρέπεια, συνετὰ ἀλλὰ καὶ γρήγορα, τὸ καλὸ, ζεστὸ φαί.

Ἡ γυναῖκα κι' ἡ κόρη τῆς σκούπισαν τὸ κουτάλι τους στὴν ποδιά τους, γιατί σκέφθηκαν ὅτι ἔφαγαν ἀρκετὰ γιὰ σήμερα. Ὁ μικρὸς ἀδη-φάγος ὅμως στήριξε τὰ δύο του παχουλὰ χερά-κια στὸ τραπέζι καὶ κύτταξ' ἐκπληκτός. Πόσο γρήγορα ἔκανε τὴ δουλειά του, κι' ὅμως μιὰ σταγόνα δὲν ἔπασε ἀπέξω.

Ἀκόμη καὶ τὸ τακτικὸ «πρόγευμα» του ἐξα-σφάλιζε ὁ μικρὸς Πέτρος, αὐτὸ ὅμως μὲ τὴ δουλειά του: Κάθε πρωῒ κουδαλοῦσε τὸ νερὸ στὴν παπαδιά, γιατί ἡ ὑπηρετριά τῆς εἶχ' ἐρ-θει ἀπ' τὴν πόλη καὶ δὲν μπορούσε νὰ φέρνῃ τὸν κουβά ἀπάνω στὸ κεφάλι, κατεβάζοντάς τον ἀπ' τὸ βουνό. Τότε παρουσιάσθηκε ὁ μικρὸς Πέτρος κι' ἔφερεν κάθε μέρα καὶ τοὺς ἔξη κου-βάδες του γεμάτους, χωρὶς νὰ χύσῃ διόλου, πάντα τὸ ἴδιο, εἴτε ὁ κατοφτιαγμένος, κατοφ-ρικός δρόμος γυάλιζε ἀπὸ τὴν βροχή, εἴτε γλυσ-τροῦσε ἀπ' τὸ σφιχτοπατημένο χιόνι. Γι' αὐτὸ τοῦδιναν ἓνα φλυτζάνι καφφέ καὶ τὸ ἀναγκαῖο ψωμί, κι' αὐτὸς εὐχαριστοῦσε κάθε φορὰ μὲ τὸ ἀκτινοδόλο χαμόγελό του.

Καὶ σ' ἄλλα ἦταν ἐπιδέξιος καὶ πρόθυμος, μάλιστα κι' ἐκεῖ ποῦ δὲν βρίσκει κανεὶς ὑλι-κὲς εὐχαριστήσεις. Βοηθοῦσε ἀκόμη τὸν γέρο καντηλανάφτη νὸ χτυπᾷ τὴ καμπάνα.

— Μ' ἀρέσει τόσο! ἔλεγε στὸν σιωπηλὸ ἄν-θρωπο, ποῦχε πειὰ τὸ ἓνα πόδι του στὸν τάφο.

— Εἶσ' ἓνα φρόνιμο παιδί, τοῦ ἔλεγ' αὐτὸς μ' ἀγάπη. Ἐβρεις, πρέπει νὰ χτυπᾷμε καλά, γιὰ νὰ καταλαβαῖνῃ ἀμέσως ὁ Κύριος ἀπ' τὸν ἦχο, ὅτι ὁ καντηλανάφτης τοῦ Νεκροταφείου, χτυπάει γιὰ τὴ δόξα Του τὴν καμπάνα!.

— Κι' ἐγὼ, ὁ Πέτρος, τὸ ἴδιο!

— Ναί, καὶ σὺ τὸ ἴδιο!... Κι' ὅταν μὲ πάρῃ ἔμένα, ἴσως νὰ δώσῃ σ' ἐμένα νὰ χτυπᾷ τὴν καμπάνα.

— Μὰ πρέπει πρῶτα νὰ μεγαλώσω. Ἐσὺ χρειάζεται πολὺ ἀκόμη νὰ ζήσης. Ἐβρεις, τόσο ὠμορφα κανεὶς δὲν ἔβρει νὰ χτυπᾷ τὴν καμ-πάνα!

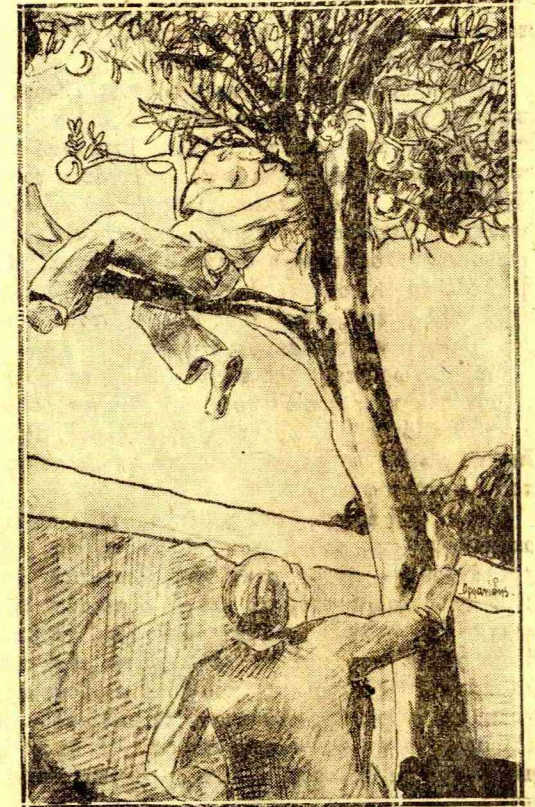
Ὁ γέρος γελοῦσε καὶ χαῖδευε τὰ ξανθὰ μαλιὰ τοῦ παιδιοῦ:

— Θὰ πάω ὅταν μὲ φωνάξῃ Ἐκεῖνος!...

Ἀπ' τὴν ἔκφραση κατάλαβε ὁ Πέτρος, ὅτι ὁ καντηλανάφτης θάπει κάτι συνετὸ καὶ σκά-

λιζε μὲ τὸ πόδι του τὸ καταπατημένο κοκκινό-χωμα, ὕστερα πήδησε φεύγοντας μὲ χαρούμε-νες φωνὲς καὶ τίναξ' ἔτσι τὴν ἐντύπωση αὐτῆ, ποῦ, γιὰ ἓνα παιδί, εἶναι πάντα ἐνοχλητική.

Ἔτσι κέρδιζε, πότε καλά, πότε κακὰ, τὸ ψωμί του. Μόνο τὸν χωροφύλακα δὲν ἤθελε νὰ... λυπήσῃ. Γιατί αὐτὸς ἔτρεχε πίσω ἀπὸ τοὺς

Μποροῦσε νὰ κόβῃ μήλα μπρὸς στὰ μάτια τοῦ ἰδιοκτήτη...

ἀγροκλέφτες σὰν τὸ σκυλὶ πίσω ἀπ' τὸν λαγό.

Ὡστόσο ἡ «λεβεντο - Καρλίνα» συνέχιζε τὴ δουλειά τῆς τίμια καὶ γινόταν ὅλο καὶ πιὸ ρο-ζάρικη, ἠλιοκαμένη καὶ πιὸ τσιγκούνα στὰ ἔξο-δά τῆς. Δὲν σκεφτόταν τίποτ' ἄλλο ἀπὸ δου-λειά, γιὰ νὰ κερδίξῃ λεπτὰ γι' αὐτὴν καὶ γιὰ τ' ὄρφανό τῆς ἀγόρι. Γιὰ τ' ἄλλα δὲν τὴν πο-λυέννοιαζε, μιὰ ποῦ τὸ παιδί τῆς τὴν ἀκουγε κι' ἦταν καλὸ κι' ἐργατικό· αὐτὸ τὴν ἔφτανε. Ὅταν ὁ μικρὸς ἔφερεν στὸ σπιτί κάτι φαγώ-σιμο, γιατί δὲν μπορούσε, νὰ τὸ φάῃ μόνος του ἢ δὲν ἔβρε νὰ τὸ μαγειρέψῃ, τότε δὲν τὸν ρω-τοῦσε ποῦ τὸ βρήκε, (αὐτὸς μόνος του δὲν

έλεγε τίποτα) κι' ήταν αυτό σαν μιά σιωπηλή υποχώρησις.

Μιά μέρα, άπάνω στο θέρισμα, ή Καρλίνα άρρώστησε κι' έπρεπε να πάη στο Νοσοκομείο, κι' όχι μόνο για μιά - δυό μέρες, αλλά βδομάδες και μήνες όλόκληρους. Στην αρχή δεν μπορούσε να πιστέψη, πώς αυτή, ή γερή και δυνατή, είχε πάθει κάτι τέτοιο. Δαγκωνόταν απ' τον πόνο κι' έλεγε κάθε μέρα στον Πέτρο, που τρεχε δίπλα στο κρεβάτι της :

— Σήμερα θα πάω στο χωράφι.

Η δουλειά όμως δεν την περίμενε. Τ' άφεντικά έρχόντουσαν στην καμαρούλα της για να την πάρουν στο χωράφι. Είχαν δρεπάνια απ' τους ώμους κρεμασμένα και στα χέρια τους. Έξω έκαιγε ο καλοκαιριάτικος ήλιος κι' εξέριαινε το μυρωδάτο γρασιδι, που ήταν θερισμένο και σκορπισμένο δεμάτια - δεμάτια. Μά ή «λεδεντο - Καρλίνα» έμενε ξαπλωμένη, ακίνητη, και στέναζε απ' τους πόνους, τόσο πούταν θλιβερό να την άκούη κανείς.

Μά οι χωριάτες δεν είχαν καιρό να φροντίσουν για τους άρρώστους και δεν μπορούσε ο παπās βόνης να φροντίξη για όλους, αφού έπρεπε να βοηθή το τέταρτο τής ένορίας του πούταν πολύ φτωχή.

Ήταν μιά εποχή, που ο μικρός είχε παραρμεπελέψει τα ρούχά του είχαν σχιστή και κρεμόντουσαν σε βρώμικα κουρέλια γύρω απ' το δυνατό κορμί του, το αυγό ούτε μέσ' την κόττα δεν ήταν... ασφαλισμένο απ' τα έπιδέξια χέρια του και το γάλα ούτε μέσ' στα μαστάρια τής κατσίκας, που έδωσκε. Τότε άρχισαν οι άνθρωποι, πούθελαν το καλό του, να τον μαλώνουν και σκεφτόντουσαν τί θα γίνη με το παιδί: Μικρός κλέφτης, μεγάλος κλέφτης.

Ο Πέτρος όμως ήταν έλευθερωμένος απ' τον έλεγχο τής συνειδήσεώς του, και το ξύλο πού τρωγε, όταν τον έπιαναν, το θεωρούσε σαν έναν άπλούστατο κίνδυνο — κι' ή πείνα τον πείραζε το ίδιο! Τα πράγματα του φαινόντουσαν πάντοτε άπλά: έπρεπε τώρα να τρέψη και την μητέρα του. Η δουλειά του δεν τούδινε τίποτα, έτσι έπρεπε να παίρνη το φαί του, όπου ο καλός Θεός του το ξεφύτρωνε. Το ότι ο κόσμος τον εμπόδιζε δεν του κακοφαινόταν, ήταν αυτόνόητο. Άλλως τε αυτός ο πόλεμος του άρεσε.

Ήρθε όμως το καλοκαίρι. Ο παπās πήρε άδεια, ο δάσκαλος έπίσης. Ο πρόεδρος τής κοινότητας φόρτωνε ο ίδιος κάθε μέρα το κάρρο με τα δεμάτια από το θέρισμα και άφηνε τα

ύπηρεσιακά έγγραφα, που του έφερνε ο ταχυδρόμος, να περιμένουν ως που να τελειώση το θέρισμα ή να έρθη μιά μέρα συννεφιάς.

Αυτό τον καιρό ή Καρλίνα κι' ο Πέτρος «την είχαν άσχημα». Το καλό πρόγευμα που έξασφάλιζε στον μικρό Πέτρο μιά βέβαιη τροφή για κάθε ήμέρα, έχάθηκε, από τον καιρό που ο παπās είχε φύγει από το χωριό: οι γείτονες δεν είχαν καιρό να σκεφθούν για την Καρλίνα, καθένας κύτταζε τις δικές του έγνοιες, που τον κούραζαν τόσο πολύ, ώστε το βράδυ έπεφτε στο κρεβάτι, χωρίς να φροντίση για τίποτε άλλο, κι' άμέσως αποκοιμιόταν. Οι φτωχότερες γυναίκες, τις περισσότερες φορές έφτιαναν από το πρωί καφέ και έπερναν μαζί τους, στο χωράφι, μαζί με ψωμί και τυρί, γιατί τα γεννήματα δεν τους άφηναν καιρό ούτε για να μαγειρέψουν.

Τότε ο μικρός Πέτρος έκαμε μιά ανακάλυψη: Σκέφθηκε πώς θα μπορούσε να άλέςη, με τον μυλό του καφέ, σιτάρι — φυσικά, κλεμένο — και βράζωντάς το με καρότα και λάχανα να κάμη μιά σουπα, που θα άρεσε στη μητέρα του και σ' αυτόν, όσο δεν άρεσαν σε κανένα βασιληά όλες οι λιχουδιές του τραπέζιού του.

Το πρωί λοιπόν, όταν το φεγγάρι έσβυνε στον ουρανό και το γλυκοχάραμα άπλωνε πάνω στα θουνά τους γκρίζους πέπλους του, δγήκε έξω στα νοτισμένα από τη δροσιά χωράφια. Μ' ένα παληό μαχαίρι τής κουζίνας άρχιζε να κόβη τα ώριμα στάχυα, ως που γέμιζε ένα σακουλάκι, γιατί ήθελε να κάμη καλή την κουμπάνια του. Δεν τολμούσε να πάρη μαζί του δρεπάνι, γιατί φοβόταν μήπως αυτό τον προδώση.

Όταν το πρώτο κελάδημα του κορυδαλοσ ξεχυνόταν μέσα στη γλαυκήν ατμόσφαιρα, έπαιρνε το δρόμο να γυρίση στο σπίτι, αποφεύγοντας τους πιο περαστικούς δρόμους και προτιμώντας, σαν ένα φοβισμένο ζαρκαδι, να περνάη μεσ' απ' τα χαμόδεντρα του δάσους.

Έτσι, ένα πρωί, ο Πέτρος, ύστερ' απ' την νυχτερινή του δουλειά γύριζε πίσω στο χωριό, όπου, νυσταγμένα ακόμη από τον ύπνο, άρχιζε ή πρώτη κίνησις.

Ο μικρός κρατούσε ένα βαρύ σακκουλι, γεμάτο στάχυα, στο χέρι, και ήταν όλος χαρά, γιατί είχε κι' όλα καταδροχίσει δυό μήλα και ένα μεγάλο ραπάνι, για πρόγευμα.

Ξαφνικά είδε τον χωροφύλακα ν' ανεβαίνη τον άνήφορο, μα δεν μπορούσε πιά να το βάλη στα πόδια, γιατί εκείνος του φώναζε άμέσως :

— Αί, Πέτρο, ποθ' έρχεσαι, πρωί — πρωί ;
— Γύρευα χαμομήλι για τή μάνα μου, μα πουθενά δε βρήκα, άπάντησε μιά κλαψάρικη φωνή ο πιτσιρίκος.

— Έ, άρχιψεύταρε, τί έχεις μέσ' στο σακκι ;

— Ψιλή άμμο, για να καθαρίσω το πάτωμα !

— Μπā, καθαρίζεις και πατώματα ; Για δείξε μου μιά στιγμή το σακκι σου.

Ο Πέτρος θέλησε να το σκάση, τότε, μαζί με το σακκι, μα ο χωροφύλακας τον γράπωσε και του το πήρε απ' τα χέρια. Ήταν γεμάτο ξανθόχρυσά στάχυα.

— Πού τ' άβρες ;

Ο μικρός σόπαινε.

— Καλά ! Αυτά θα τα δώσω στον Πρόεδρο και συ θα πās στο μπουντρούμι. Εκεί θα σου κοπή το κλέψιμο.

Το χαρούμενο χαμόγελο έσβυσε απ' το δλοστρογγυλο προσωπάκι του μικρού, όπως στο μηλαράκι, που βλέπει πώς πρόκειται να φαγη : κύτταξε περίλυπα τον άνθρωπο, να του παίρνη το σάρι του, που αυτός το είχε με τόσο κόπο μαζέψει.

Θα κόντευε μεσημέρι. Ο πρόεδρος μόλις είχε γυρίσει απ' το χωράφι κι' έπεσε κουρασμένος σ' ένα σκαμνί, που έτριξε από το βάρος. Μποστά του στεκόταν ο χωροφύλακας, με το σακκι του μικρού Πέτρο.

— Έπ' αυτοφώρω ! είπε με στρατιωτική λακωνικότητα.

— Μπā ; έκαμ' ενφ' τραδιόταν, ο πρόεδρος. Δεν του χτύπησε όμως τόσο άσχημά, γιατί συχνά αισθανόταν τύψεις που δεν φρόντιζε για αυτό το παιδάκι και την άρρωστη μητέρα του.

— Λοιπόν ; τί θα γίνη τώρα ; βώτησε άνυπόμονα το «όργανον τής τάξεως» ; Πρέπει να τιμωρηθή παραδειγματικώς, για να τελειώση επί τέλους ή κοροϊδία. Η χωροφυλακή δεν μπορεί να γυρίξη δηλ νύχτα για να παιδάκι δώδεκα χρονών.

— Ναί, βέβαια, είπε ο πρόεδρος.

Άλλά ή συνειδήσή του τον έτυπτε όλο και περισσότερο, και δεν έφτιανε σε κανέν' αποτέλεσμα.

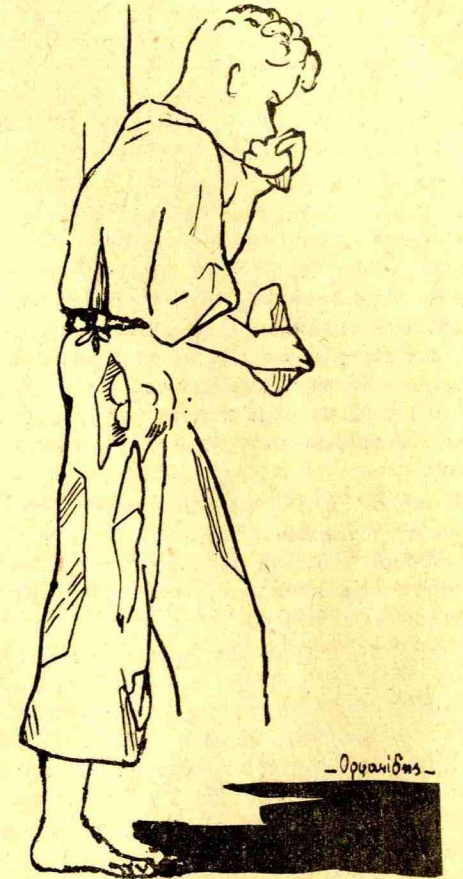
Μπήκε ή γυναίκα του με τή σουπα. Η διακοπή ήταν αναγκαία.

— Θα σκεφθώ ακόμη, είπε. Το παιδί πεινούσε, βλέπεις...

Ο χωροφύλακας «ξόνισε τα μούτρα του». Ήταν για την τάξη, μα γιατί άλλο μπορούσε ναν' εκεί ; Και το βλέμμα του άφηρημένο έπεσε κατά το άνοιχτό παράθυρο.

Ένφ' αυτός σκεφτόταν ακόμη, πώς θα μπορούσε να κάμη τον πρόεδρο άυστηρό για τον μικρό άγροκλέφτη, εκείνος είχε κατεβή κι' έλα τον κατήφορο.

Εξητούσε κάτ' για την κοιλιά του. Πριν από λίγο είχε χτυπήσει ο ίδιος αντί του καν-

Ήταν μιά εποχή που ο μικρός είχε παραρμεπελέψει...

τηλανάφτη, την καμπάνα για μεσημέρι κι' είχε δώσει στη μητέρα του, ότι είχε μείνει από την πρωινή σουπα, γιατί για κείνη φρόντιζε μ' ένα ανέκφραστο ένδιαφέρον. Τώρα πενούσε στο μυαλό του ή σειρά των καλών νοικοκυραίων που μπορούσε να τους κάμη μιά έπίσκεψη, για να φάη κάτι για μεσημέρι, μα κι' εκείνοι, τον τελευταίο καιρό, είχαν τόσο λιγοστέψει.

Το δυσάρεστο πρῶνδ έπεισόδιο δεν τούκοψε, δυστυχώς, την όρεξη και σκεπτικός ανακάτευε το παχύ στρώμα τής σκόνης του δρόμου, με τα γυμνά, σοκολατιά ποδαράκια του. Συγ-

χρόνως έριχνε καν' να δλέμμα, πότε δεξιά πότε ζερβά, στίς καμινίδες τών σπιτιών, απ' όπου έβγαιναν γαλάζια σύννεφα καπνού. Έκανε φοφοδερή ζέστη και μιὰ μυρωδιά από τηγανίτες έφτανε άσπλαγχνα ως τή μύτη του. Σέ μιάν άφανισμένη δαμασκηλιά κρεμόντουσαν μερικὰ δαμάσκηνα. Έτρεξε πηδώντας πρὸς τὸ μέρος τους, σηκώνοντας σύννεφα σκόνης πίσω του, κι' έκοψε μερικὰ απ' τὰ ξυνὰ φρούτα, ύστερα ξερρίζωσε κάμποσα ζούματα, πού φύτρωναν στίς άκρες τοῦ δρόμου, κι' άρχισε νὰ τρώη. Έκεινή τήν ώρα είδε τὸ μαυρο σκυλί τοῦ μυλωνά ν' ανεβαίνη τὸν δρόμο πρὸς τ' άπάνω.

Ο Πέτρος τοῦ φώναξε, αλλά ὁ σκύλος δὲν τὸν άκουγε. Μὲ τήν οὐρὰ μαζεμένη κάτω από τὰ σκέλη, τὸ στόμα γεμάτο άφρούς, τὰ μάτια κοκκινισμένα, περπατοῦσε γρήγορα πρὸς τὰ έμπρός, μὲ τὸ κεφάλι κρεμασμένο πρὸς τὸ χῶμα.

—Τί έχει ὁ κακομοίρης ὁ σκύλος; εἶπε μὲ άπορία ὁ Πέτρος· γιατί είναι τόσο κακή ἢ ὄψη του; Κι' άμέσως ἤρθε στὸν νοῦ τοῦ ὁ δάσκαλος, πού τοὺς μιλοῦσε κάποτε γιὰ λυσσασμένα σκυλιά. Άκριδῶς ἔτσι ἦταν κι' ὁ σκύλος τοῦ μυλωνά.

Ο σκύλος ἔν τῷ μεταξύ προχωροῦσε, ανεβαίνοντας τὸν στενὸ δρομῆκο. Σταγόνες από τοὺς άφρούς πού είχε στὸ στόμα του, έδειχναν από πού είχε περάσει. Σιγά—σιγά ὁ Πέτρος τὸν πῆρε από πίσω.

Έκεινή τή στιγμή άνοιξε, πάνω στὸ διπλανὸ ὕψωμα, ἢ πόρτα τοῦ σχολείου, κι' ἔνα πλήθος από μικρὰ άγοράκια και κοριτσάκια πῆρε μὲ φωνὲς τὸν κατήφορο, πρώτη—πρώτη ἢ μικροῦλα Μινέλα, ἢ κόρη τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος. Ο Πέτρος είδε τὰ ξανθὰ μαλλάκια της πού κυμάτιζαν στὸν άνεμο και συγχρόνως τὸν μαυρο σκύλο πού, από τὰ ξεφωνητά, σήκωσε τὸ κεφάλι και στάθηκε.

Δίχως νὰ σκεφθῆ πολὺ—πολύ, από μιὰ γενναία παρόρμησι τοῦ έαυτοῦ του, ὤρμησε πρὸς τὰ έμπρός. Έκεινή τή στιγμή ὁ σκύλος έτρεξε πρὸς τήν μικρή, πῆδησε επάνω της, τῆς άρπαξε τὸ φορεματάκι, αλλά ὁ Πέτρος τὸν πρόλαβε, τὸν άρπαξε από πίσω, από τὸν μεταλλينو χαλκά πού είχε στὸν λαιμό, τὸν καβάλλησε, έκάθισε πάνω στήν ράχη του και τοῦ έπίεζε τὸ κεφάλι στή σκόνη τοῦ δρόμου, ἐνῶ τὸν έσφιγγε γερὰ μὲ τὰ σκέλη. Τὰ παιδάκια άρχισαν νὰ ξεφωνίζουν δυνατὰ και νὰ τρέχουν πρὸς ὄλες τίς κατευθύνσεις, ἢ δασκάλα είχε βγῆ ἔξω και φώναζε βοήθεια, ἐνῶ ὁ Πέτρος έσφιγγε τὰ δόντια του και κρατοῦσε σφιχτά.

Άπ' τὸν θόρυβο βγήκαν στὸ παράθυρο ὁ πρόεδρος κι' ὁ χωροφύλακας.

«Λυσσασμένο σκυλί», ξεχώριζαν μέσα από τίς φωνές, και τὸ ὄνομα «Μινέλα».

Ο πατέρας κιτρίνισε, άρπαξε ἔνα τσεκουρι κι' έτρεξε ἔξω. Λίγο πιδ πέρα είδε τὸ κοριτσάκι τοῦ πού έκλαιγε, σάν κοκκαλιασμένο στή θέση του από τὸν φόβο, και δίπλα, ανάμεσ' από ἔνα σύννεφο σκόνης ἔνα περίεργο άνακάτωμα' έτρεξε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Ο Πέτρος έγυρε πίσω, χωρὶς ν' άφήσῃ τὸν χαλκά.

Ο σκύλος χτυπημένος από τὸ τσεκουρι σωριάστηκε χάμω.

—Μινέλα!

Ἡ μικρὴ πέταξε μέσ' τήν άγκαλιὰ τοῦ πατέρα της, οἱ χωριάτες μαζεῦτηκαν από γύρω, άρχισαν τὰ σχόλια.

—Είδες, μπαμπά, τί σφιχτὰ πού τὸν κρατοῦσε ὁ Πέτρος; ἔλεγε τὸ κοριτσάκι.

—Ναί, παιδί μου. Πού εἶσαι μικρὴ; φώναξε στὸν Πέτρο πού στεκόταν κι' αὐτὸς σάν νὰ τὰ είχε χαμένα, μὲ τή σειρά του, μέσα στὸν θόρυβο ἐκεῖνο. «Έλα μαζί μας στὸ σπίτι. Ἡ σου—πα μὰς περιμένει».

Όταν ὁ Πέτρος μπῆκε στὸ σπίτι τοῦ προέδρου, είδε τὸ σακκουλάκι του. Ο πρόεδρος ὅμως τὸ πῆρε χωρὶς νὰ πῆ τίποτα και τὸ πῆγε σὲ μιὰ γωνιά· δὲν θὰ ξαναμιλοῦσαν πειὰ γι' αὐτὴ τήν ιστορία.

Μὲ δάκρυα μπῆκε μέσα στὸ δωμάτιο ἢ γυναίκα τοῦ προέδρου, γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν μικρό, τοῦ γέμισε τὸ πιάτο του ὡς άπάνω, έδάκρυζε ὄλη τήν ώρα από χαρὰ και... ξαναγέμιζε πάλι τὸ πιάτο τοῦ άχόρταγου, ἐνῶ ἢ Μινέλα ξεσποῦσε σὲ ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ γιὰ τήν ὁρεξή του.

Έπὶ τέλους ὁ Πέτρος άφησε τὸ κουτάλι του και μὲ τὸ γελαστότερο πρόσωπο τοῦ κόσμου εἶπε:

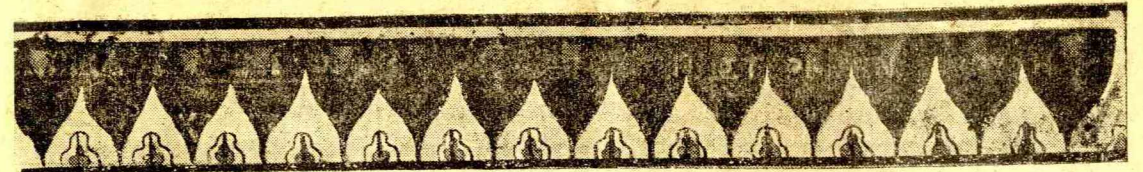
—Σάμπως έχόρτασα...

Και ὁ ἥλιος δὲν σταμάτησε, οὔτε ὁ οὐρανὸς γκρεμίστηκε, όταν ὁ μικρὸς Πέτρος έχόρτασε γιὰ πρώτη φορὰ στή ζωῆ του...

* *

Ο πρόεδρος έφρόντισε νὰ δεχθοῦν τήν Καρλίνα σ' ἔνα νοσοκομεῖο και κράτησε τὸν Πέτρο στὸ σπίτι του. Έτσι ὁ μικροῦλης δὲν χόρταινε λιγώτερο απ' τὸν βασιληά στὸ χρυσὸ παλάτι, μιὰ πού δὲν τὸν ἔνοιαζε τὸν καῦμένο παρὰ τὸ ποσό. Και οἱ κλεψιές του ἔμειναν πειὰ μόνο σάν μιὰ περιπέτεια τοῦ παρελθόντος.

Μετάρρασις ΛΕΩΝ. ΡΗΓΑ.

ΤΑΞΕΙΔΙΑ

ΠΑΡΙΣΙ

Η ΜΟΝΜΑΡΤΗ

Άν υπάρχει κάτι, πού είναι ὀλιγώτερον καλλιτεχνικὸν και περισσότερον θρησκευτικὸν στὸ Παρίσι, αὐτὸ—θὰ ξαφνιασθῆτε φαντάζομαι—είναι ὁ λόφος τῆς Μονμάρτης. Έκει άπάνω, κατὰ μιάν ιστορικὴν παράδοσιν, ἐθανατώθη ὁ Άγιος Διονύσιος, μάρτυς ἔκ τῶν πρώτων τοῦς ὁποίους ἐσκότωσαν οἱ Ῥωμαῖοι, διότι δὲν ἀπηνήθησαν τὸν Χριστόν. Άν και ὑπάρχει μιὰ ἄλλη ἐκδοχή, περισσότερον βέβαια ἀπίθανος, ὅτι ὁ Διονύσιος ἀπεκεφαλίσθη κάτω εἰς τήν πόλιν, γι' αὐτὸ και μπαίνοντας μέσα εἰς τήν Notre—Dame, εἰς τήν ἀριστερὰν πτέρυγα τῶν προπυλαίων της, θὰ δῆτε εἰς φυσικὸν μέγεθος τὸν μάρτυρα, εἰς μιάν σπαρακτικὸν μεγαλείου γλυπτικὴν σύνθεσιν: εἶναι ὄρθιος ὁ κορμὸς, αλλά χωρὶς κεφαλὴν, τήν ὁποῖαν (θέλει νὰ πῆ ἢ παράδοσις) ἔσκυψε τὸ ἀκέφαλον σῶμα, τήν ἔπιρε από τήν γῆν και ἔτσι ἀκέφαλον ἐπροχώρησε κρατώντας τήν—ὅπως μὰς δείχνῃ ἢ σύνθεσις—μέχρι τῆς Μονμάρτης, ὅπου και ἀπέθανε.

Φαίνεται, ὅτι από τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ὁ λόφος αὐτὸς εἶχε γίνεϊ τόπος συγκεντρώσεως τῶν μυστικῶν χριστιανῶν. Ἴσως γιατί ἦσαν ἀπομακρυσμένοι κάπως από τήν Ῥωμαϊκὴν Πολιτείαν και μπορούσαν νὰ διαφύγουν ἐκεῖ τήν λύσσαν τῶν στρατιωτῶν τῆς παλαιᾶς θρησκείας.

Άντικρύζοντας από μακρὰ ἐκεῖνον τὸν καταπράσινον λόφον, συγκεντρῶνται τήν σκέψιν μὲ ἀγάπην εἰς τὰς ἀγίας ἐκείνας ψυχὰς τῶν πρώτων χριστιανῶν—ἡρώων και μαρτύρων—πού εῦρηκαν τὸν θάνατον ἀλύγιστοι, αλλά δὲν ἀπηνήθησαν τὸν Σωτῆρα των. . . Για μιὰ στιγμή περνᾶ από τήν σκέψιν ὄλο ἐκεῖνο τὸ δουδὸ δράμα τῶσων ἀνθρώπων, πού τοὺς ἔσφαξαν ἢ τοὺς διεμέλισαν ἢ τοὺς ἔριξαν τροφήν στοὺς λέοντας και στοὺς ταύρους, μόνον και μόνον διότι δὲν ἀγάπησαν τὸν κόσμον περισσότερον από τὸν Θεόν! Πού εῦρισκαν οἱ μάρτυρες

αὐτοὶ τόσην καρτερικὴν δύναμιν; Τόσην γοητείαν εἶχε λοιπὸν τότε αὐτὸ τὸ ὄνομα, τοῦ Χριστοῦ; Πόσον ἔλαμπε λοιπὸν μπροστὰ στὰ μάτια των, περισσότερον από κάθε λάμψιν ἀνθρωπίνην, ὁ μαυρος, ξύλινος σταυρὸς τοῦ Γολγοθά. Ὡ ἀγία Πίστις! Έδῶ επάνω δλέπω αὐτὸν τὸν Λόφον ἔνα βωμὸν ἰδικόν σου, καθαγιασμένον από τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων και τῶν ἡρώων σου, φωτισμένον από τήν ἀγάπην τῶν, ἀκατανοήτων, γιὰ τοὺς σημερινούς ἀνθρώπους, ἰδανικῶν σου, ἐμψυχωμένων από τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ σου. . .

Έχει πράγματι ἐκεινή ἢ ἀνάβασις εἰς τὸν Λόφον τῆς Μονμάρτης κάτι τὸ ἱεροπρεπές. Δύσκολος και στενὸς ὁ δρόμος, πού τὸν περιβάλλουν ἄπειρα ἄνθη τοῦ χειμῶνος, ἔτσι σάν χλωροὶ κλάδοι δόξης γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πού ἐμαρτύρησαν. Κάτι λείπει από τὸ ὄλον θλιβερόν τοπεῖον: Ἡ συννεφιά πού γιὰ πρώτη φορὰ μὰς ἄφησε σήμερα. Ἡλιος τώρα ὀλόφωτος, από κείνον, πού δλέπουν οἱ Παρισίνοι τρεῖς φορὲς τὸν χρόνο, μὰς θερμαίνει, ἐνῶ ἀκολουθοῦμε ἄλλους ἀνθρώπους πού, μαζί μὲ μὰς, σάν ν' ανεβαίνουν νὰ φέρουν κάποιον τάμα εἰς κάποιον ἄγιον ἐλληνικῆς ἐρημοκκλησίας. . . Μὰ πολὺ ξαφνιάζομαι, όταν πιά πλησιάζω νὰ φθάσω, όταν ἀντικρύζω ἔνα παμμέγιστον κατάλευκον Νάον, πού ὕψώνει τοὺς λευκοὺς τρούλλους του μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Δὲν έχει τόσο καλλιτεχνικὴν ἀξίαν, ὅσον ὀπτικὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτὸ τὸ μνημεῖον πού ἔστησαν ἐκεῖ οἱ ἀνθρωποὶ ὡς ἀφιέρωμα εἰς τήν «Ἱερὰν καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ» και εἶναι ἀκριδῶς ὦρα λειτουργίας: τὸ ἄρμόνιον σκορπίζει γλυκεῖς ἤχους, οἱ πιστοὶ γονατισμένοι προσεύχονται, ὁ ἱερεὺς δοξολογεῖ. Ένῶ παραπλεύρως ἄπειροι ἀνθρωποὶ ὄλων τῶν ἐθνοτήτων, μεταξύ τῶν ὁποίων ἔνας κ' ἐγώ, αγοράζουμε κάρτες, βιβλιάρικια προσευχῶν, τάματα και ἐνθύμια, πού εἰς τιμὴν ἐξευτελιστικὴν πωλεῖ ὁ γερωντάκος τοῦ Σεμιναρίου.

Μὰ πόσο ξαφνιάζομαι όταν, γυρίζοντας από τήν κυρίαν εἰσοδον, δρίσκομαι πρὸ ἑνὸς θεάματος,

ΑΡΧΗΓΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ

του κ. LEWIS RIESS

[Το παρακάτω άρθρο του κ. Riess, ενός από τους φωτισμένους, ειδικά μορφωμένους ανθρώπους, που αντιλαμβάνονται τον ευρύτερο και χρησιμότερο προσορισμό της αληθινής φυσικής αγωγής, θα ξαφνιάσει, ίσως, πολλούς, από εκείνους που ανήκουν στον «φιλάθλο» όχλο και δεν είδαν ποτέ στον άθλητισμό και το sport άλλον σκοπό από το στεγνό αθλητικό ρεκόρ. Θα ξαφνιάσει, γιατί μιλεί για τον μεγάλο ρόλο του αρχηγού μιας αθλητικής ομάδας, ενώ σε μας τέτοια φρούτα είναι άγνωστα. Όπως όλοι ξέρουμε, ο «αρχηγός» είναι ένα παραπάνω «officium», για να ικανοποιηθεί μια ακόμη φιλοδοξία: κάποτε μάλιστα, για να αποσοβηθούν οι καυγάδες από τον προσδιορισμό του καλύτερου, ορίζεται αρχηγός της ομάδας το κατώτερο μέλος της. Αλλά και οι προπονητές, σύμφωνα, άλλωστε, μ' αυτό που ζητούν απ' αυτούς, έχουν κι' αυτοί μπροστά τους τη στενή αθλητική άποψη, χωρίς κανένα ανθρωπιστικότερο ενδιαφέρον, για κείνους που ανέλαβαν να προπονήσουν. Ο κ. Riess δίνει παρακάτω μια σκιαγραφία ενός αληθινού αρχηγού αθλητικής ομάδας. Είθε να δοθή έτσι άφορη η να γίνη μια σχετική προσπάθεια και σε μας].

Σύμφωνα με τις νεώτερες αντιλήψεις, ο αρχηγός πρέπει να είναι μάλλον ένας σύντροφος

που δεν έχει καμμία ομοιότητα με την άπλητη και πτωχική γραμμή του δρόμου της πλαγινης πλευράς του Λόφου. Έδώ το λευκόν μάρμαρον έχει δριγιάσει. Ήμέτησα, χωρίς να τελειώσω, τριακόσια μαρμάρια σκαλιά μέχρι των θάσεων του Λόφου. Και είναι χάρμα δ'θαλμών εκεί, σε μια τέτοια ημέρα, πλημμυρισμένη στο φώς και καθαρισμένη από την ομίχλη, ν'αντικρύζης δλο το άτελειωτο εκείνο βάθος του Παρισίου, ενώ εκεί κοντά σου έρχεται το τραγοῦδι του νεροῦ, που τρέχει συνεχώς κλαψιάρικο από τα στόματα τριών τεχνητών πηγών, και τα πουλάκια παίζουν κρυφτοῦλι με τα μικρά παιδάκια, που είναι μια χαρά καθώς τρέχουν με όλόχαρα ξεφωνητά μέσα σ' ένα άθωο και τρελλό πανηγύρι. Κάπου εκεί νόμιζα πως θα δώ και πάλι τον Χριστό νάρχεται για να τα ευλογήση.

Και το μάτι μου ξαναγυρίζει πάλι, σαν σε μια θλιβερήν αντίθεσι, προς την πόλιν, που έδω γύρω είναι δλη άρρωστη και άμαρτωλή.

παρά ένας αυστηρός εφαρμοστής της πειθαρχίας. Αγαπά τα παιδιά, χαίρεται όταν εργάζεται μεταξύ των, νοιώθει την παιδιατική ψυχή. Πιστεύει ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη ευτυχία από τη χαρά που νοιώθει κανείς, όταν ξευπηρετή έναν άλλον. Τα ιδανικά του και ο χαρακτήρας του έχουν μεγαλύτερη σημασία από τις γνώσεις που θα έχει, σχετικά με το θέμα που θα διδάξει, γιατί, στον συγχρωτισμό του με τους νεαρούς του φίλους, θα μιλήση περισσότερο το ζωντανό παράδειγμα του σταθερού ή αδύνατου χαρακτήρος του.

Ο αρχηγός θα έπρεπε να έχει πάντα μπροστά του την προσωπικότητα του παιδιού και να προσπαθή να αναδείξη κάθε τι καλό, που θα μπορούσε να προέλθη από την προσωπικότητα αυτή, με την κατάλληλη ενθάρρυνσι, και όχι να ζητή να την υποδουλώση. Δεν είναι καθόλου σωστό, και σημαίνει ότι ο αρχηγός απέτυχε, όταν πη: «Αυτό το παιδί δεν μπορεί να κάμη αυτό το πράγμα, θα το κάμω εγώ». Τα λάθη του παιδιού δεν μπορούν ποτέ

Μέσα σε κείνο το πανηγύρι των μικρών παιδιών, του κόσμου των περιηγητών, των προσκυνητών και των φωτογράφων, έβλεπα μια ζωντανή γιορτή, που έώρταζαν οι άνθρωποι εκεί ψηλά, υπό την θερμότητα της αγίας καρδιάς του Ίησοῦ. Κι' αναλογίσθηκα με θλίψιν τι μπορούν να δουν οι ίδιοι άνθρωποι, όταν εις την εκκλησία θα χτυποῦν για τον έσπερινό και η ημέρα θάρχιζη να σκοτεινιάζη, όταν δλες οι ψυχές της νυκτός θα βγοῦν κολασμένες να δριγιάσουν πάλι και δεν θα σταματήσουν τον κατήφορο της ζωής τους παρά μόνον όταν θα δουν την άβυσσο, στην οποίαν τους ώδήγησε η ψευδαπάτη της άθλιας χαράς, που έπόθησε, μέσα εις το κέντημα των αισθήσεων, η ψυχή των και τότε—ώ πόσο είναι συγκινητική η άνώνυμος αυτή ιστορία που επαναλαμβάνεται έδω τόσον συχνά!—θάρθουν, μαυροφόρες Μαγδαληνές, για να πέσουν με δάκρυα εις τα πόδια του γλυκυτάτου Αυτρωτου, ζητώντας στη μετάνοια την γαλήνην...

Γ. ΚΕΚ.

να συγχωρήσουν μια τέτοια ανυπομονησία. Χρειάζεται καιρός και υπομονή, για να δοθούν στο παιδί οι εξηγήσεις που του χρειάζονται. Ένα απαραίτητο προσόν του αρχηγού είναι το να είναι υπομονητικός και να νοιώθη και να συμπονη τον άλλον στην άποτυχία του.

Η ανάπτυξι μιας ομάδος μπορεί να είναι καλή ή κακή, ανάλογα με την κατεύθυνσι που έδωσε στην προσπάθειά του ο αρχηγός. Αυτός είναι η στάθμη της ανάπτυξέως της.

Η φυσική αγωγή έχει θεμελιώδη σκοπό της την ηθική διαπαιδαγώγησι. Στον περιορισμένο χώρο του γηπέδου είναι δυνατόν να προβάλλη ο αρχηγός μπροστά στα παιδιά μορφές της καθημερινής ζωής και να τα κατατοπίση εις το περιβάλλον αυτό, που είναι το τυπικό περιβάλλον της ζωής, και ύστερα να κατευθύνη τη σκέψι και το ένστικτο των παιδιών προς τις ηθικές και κοινωνικές αξίες.

Με την επιμονή, στην εφαρμογή των κανόνων ενός παιγνιδιού, έμπεδώνεται η ιδέα του νόμου και έτσι αποκτάται μια ιδιότης χρησιμη για τη ζωή. Με την επιμελημένη προσπάθεια να μάθωμε τελείως ένα πράγμα, δίνουμε την ευσυνειδησία στην εργασία' έτσι το παιδί μπαίνει μέσα στην έννοια μιας τίμιας επαγγελματικής ζωής.

Δύσκολο ζήτημα είναι, επίσης, η δημιουργία τέτοιων ευκαιριών, που θα δώσουν, με την αντιστοιχία τους προς τις μορφές της ζωής, την ηθική βάση. Πώς, ένας αρχηγός θα δημιουργήση τέτοιες ευκαιρίες; Πρώτα-πρώτα με την κατάλληλη έπιλογη των δράσεων, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Δράσεις, που ενδιαφέρουν το παιδί και το προσελκύουν, είναι το ευκολότερο έδαφος, για να φανη ο χαρακτήρας. Η ποικιλία, επίσης, είναι αναγκαία, γιατί τα παιδιά έχουν πολλές ικανότητες και πρέπει σ' όλες να δώσωμε την ευκαιρία να εξασκηθούν και να εξελιχθούν. Επίσης, όχι μόνο το ποιόν, αλλά και το ποσόν και η σωστή κατεύθυνσις και ο κατάλληλος καιρός και ο λεπτομερειακότερος καθαρισμός του προγράμματος είναι σημαντικοί παράγοντες του καλού αποτελέσματος.

Ύστερα πρέπει να γίνη το διάλεγμα των ατόμων, με τα όποια πρόκειται να εργασθούμε. Πρέπει να τα κατανειώμε ανάλογα με την ηλικία, τις ικανότητές των και τις δεξιότητες των οργάνων των. Μόνο ύστερα απ' αυτή την κατανομή μπορούμε να ορίσωμε το πρόγραμμα της ασκήσεώς των. Επίσης πρέπει να φρον-

τίζωμε, ώστε η ευθύνη, που θα αναθέτωμε στα παιδιά, να μοιάζη όσον το δυνατόν περισσότερη με τις περιπτώσεις της ευθύνης, που παρουσιάζονται στην καθημερινή ζωή, ώστε τα παιδιά να συνηθίσουν στην αντιμετώπισι των. Αυτό μάλιστα πρέπει να είναι το τέρας, όπου θα τείνη να φθάση ο αρχηγός, να συνηθίση, δηλαδή, τα παιδιά να πέρονουν ελεύθερα, μπροστά σε μια περίπτωσι ευθύνης, την στάσι που υπαγορεύει η ηθική προσωπικότης των.

Ο προπονητής μπορεί να έχει πάνω στους νέους επίδρασι πολύ μεγαλύτερη από κάθε άλλον «εκπαιδευτικό». Αν είναι χυδαίος και έχει κακές συνήθειες, η επίδρασίς του θα γίνη άμεσως φανερή, ενώ εξ' άλλου ένας καλός αρχηγός βρίσκει ένα ζωντανό μέσον, για να δώση κάτι από τον καλό εαυτό του.

Ένας καθηγητής της ηθικής έλεγε: «Στην τάξι οι μαθηταί μου διδάσκονται θεωρητικά την αρετή, το αθλητικό γήπεδο όμως είναι εκείνο που τους παρουσιάζει μια μικρογραφία της ζωής και των κρίσιμων στιγμών της, ώστε να βροῦν την ευκαιρία να σερεώσουν στην πράξι την ηθική βάσι των».

Έτσι ο καλός αρχηγός ακολουθεί τα παιδιά της ομάδος του και έξω από το γήπεδο: Μπαίνει μέσα στην καρδιά των.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ

Δροσοσταλίδες ήμερες, βαλτές πάνου στα κρίνα, σά χίλιες διαμαντόπετρες, μες' στη γλαρήν αυγή, πουλάκια γλυκολάλητα, που λαχταράν και κείνα, πότε να λάμψη του φωτός η άστειρευτη πηγή,

Άρρητα άνθάκια σύχαρα, μες στο δροσό λουσιμένα, ευωδερά και φλογερά, με τη γλυκειά θωριά, παιδρά νεράκια που ξυπνάν, και μισοκοιμισμένα, πάλι τραβάνε τρέχοντας, προς την κατηφορία,

Χιονάτα άρνάκια, που λακάν όλόχαρα απ' τη στάνη, και ηπλαλάν κουδουνιστά, μεσ στο λευκό στρατί, κλώνοι των δένδρων, άλλοι φώ: και δόξα και στε-

[φάνι, κι' άλλοι γεμεμένοι προς τη γής, και σά γονατιστοί,

Άς ήταν έτσι, σήμερα, με τόση άπαλωσύνη, με τόσα ρόδα, τόσο φώς, και τόσες ευωδιές, ναχε μιλήσει της αυγής η μάννα κάλωσύνη, σ' όλες τις σχέψεις τις κακές, και σ' όλες τις καρ-

[διές...

ΝΑΠ. ΛΑΠΑΘΗΤΗΣ

“ΛΙΓΑΚΙ ΝΕΥΡΙΚΟΣ,, ..

—Πουκάμισο είν' αυτό, για δάσανο. Μαρία!! Που είνε ή γραβάττα μου με τις κόκκινες ρίγες; Μά θάλλθη κανένα σας εδώ ή όχι;»

“Η κίνηση για μιὰ στιγμή, μόλις άκούστηκε ή φωνή του κανακάρη του σπητιού, έχει σταματήσει. Ο χαϊδεμένος μας την Κυριακή πρωτ΄ ξυπνάει πάντα άργά. «Θέλει να χαρή την Κυριακή του». Βρέ αδερφέ άνθρωπος δέν είν' κι' αυτός;

“Ολοι τον περιμένουν για να ξυπνήση. “Ετοιμάζονται τα καθαρά εσώρουχα, ξεσκονίζονται τα Κυριακάτικα ρούχα και ούαι και άλλοίμονον, εάν λείπη το ξενόκουμπο του ύποκαμίσου του, ή το μαντηλάκι της τσέπης δέν έχει μπή με μαεστρία στή θέση του.

“Ολοι στέκονται σουζα. “Η μητέρα του τρέχει από πίσω του για να του δώση την πετσέτα την ώρα που θα πλυθή, ή αδελφή του έχει τσακισθή για να κάνη την τελευταία επιθεώρηση σ' όλες τις ετοιμασίες του, αλλά παρ' όλα αυτά δέν μπορεί να μη ξεχασθή κάτι! “Η γραβάττα με τις κόκκινες ρίγες;

“Ο νεαρός, στις 11 1)2, αφού βασάνισε όλους στο σπίτι του, είναι σχεδόν έτοιμος, λείπει μόνο ή τελευταία ματιά στον καθρέφτη και το έλαφρό σκούπισμα της μπόλικης πούδρας, και θα δάλη το σακκάκι του, για «να δγη μιὰ δόλτα». Τό πρωινό του δέν τώχει καθορίσει καλά καλά. Θα πάη μιὰ βολτίτσα μέχρι το Ζάππειο ή μπορεί να παίξη κανένα ταβλάκι στο καφενεϊο, αν εν τφ μεταξύ δέν βρη κανένα της παρέας του για δόλτα. “Η προτίμησή του όμως είναι για τη δόλτα. “Εκει θα πή κανεις και κανένα λογάκι, θα μπορέση να κάνη και μιὰ δεκάρα φιγούρα. “Ετσι θα πάη χαλάλι και δλη ή έτοιμασία ή πρωινή..

Τό απόγευμα όμως δλα κι' δλα!! Θα πάη στο μάτς. “Αφού τελείωσε το μαρτύριο του τραπέζιου, στο όποιο οι άλλοι πάλι τα κατάφεραν «να τον έννευρίσουν», γιατί ή σάλτσα άπ' τα μακαρόνια ήταν λιγάκι άρμυρή, πήγε κατ' εθεϊαν. “Η μητέρα του τον είχε συνοδέψει ως την πόρτα, κι' ή αδελφή του του σιγοψιθύρισε μιὰ δυο φορές να την πάρη κι' αυτήν μαζί του. “Αλλ' εκείνος δέν χρειάζον-

ταν πέδικλο, γιατί ύστερα άπ' το μάτς θα πάη με την παρέα. Τάχουν συμφωνήσει άπ' το Σαββατόβραδο, ύστερα άπ' το μάτς θα πάνε στο σινεμά. “Υστερα σε μιὰ μπουρίτσα και κατόπι... ποιός ξέρει, όσο κρατάει το κέφι. “Εχετε ιδέα τί χρυσή παρέα είν δλοι. “Οταν σμίξουν σπάνε κέφι...

Τέλος, μετά μεσάνυχτα έχει τελειώσει το Κυριακάτικο γλεντάκι. “Ο κανακάρης μας γυρίζει στο σπίτι. Το κλειδι της εξώπορτας τώχουν ξεχάσει στα καθημερινά του ρούχα.

Γκάπ, γκούπ στην πόρτα. “Ανοίχτε ρέ! Με τις κότιες κοιμηθήκατε;

Στήν πότα θαίνει τουρτουρίζοντας ή μητέρα του με τα νυχτικά της. «Καλησπέρα γιόκα μου». — «Καλά ξυπνητούρια σας»

Μπαίνει μέσα, σε κακά χάλια, σκισμένος, τσαλακωμένος, με τη γραβάττα (με τις κόκκινες ρίγες) πεταμένη έξω άπ' το γιλέκο, με το καπέλλο στραπατσαρισμένο, δλος... του κουτιού, όπως ήταν το πρωτ΄.

“Η μητέρα του, αφού του ζέστανε το φαί, για τέταρτη φορά τώρα, γύρισε στο δωμάτιό της. “Η Μαρία, ή κόρη της, τη ρωτᾷ: «Γύρισε μητέρα ο Νίκος;» «Ναι, παιδί μου, γύρισε». — «Τί είχε πάλι και έβαλε τις φωνές;». — «Τίποτε παιδί μου, ξέρεις ο Νίκος είνε χρυσό παιδί, αλλά είνε λιγάκι νευρικός...»

Interim

ET ALTERA PARS...

ΖΩΟΦΙΛΙΑ

Είς Nemo άπάντησι:

Θυμάμαι, ότι σε προηγούμενο φύλλο της «Ν. Ψυχής» με ζωηρό χρώμα ο κ. Nemo παρουσίασε σε τί άτοπα και επικίνδυνους παραλογισμούς ήμπορεί να οδηγήση τον άνθρωπο ή τάσις (μανία, θα έλεγα, από καθαρή έλλειψη ίσοροπημένης άτομικής δουλήσεως) να προκαλή την προσοχή των άλλων με πράγματα που δέν αισθάνεται, μόνο γιατί ύποδαυλίζουν μιὰ ψευτική ματαιοδοξία του. Πρόκειται, μ' άλλα λόγια, για τις έκλεπτυσμένες περιποιήσεις, με τις όποτες ή άδιανόγητη ύπερβολή των ύπερπροωδευμένων—μόνο σ' αυτό το σημείον—της έποχής

μας άνόητα περιβάλλει τα ήμερα και άπέριττα κατοικίδια ζώα. Είναι οίκτρο και γελοίο στην έποχή μας που τόσο στενοχώρια είναι σκορπισμένη, να είναι ένας σκύλος το άντικείμενο κάθε μας έκκεντρικής φροντίδας.

“Αλλ' αν αυτά είναι κωμικές ύπερβολές, στις όποτες οδηγεί ο ανθρώπινος έγωισμός και μιὰ νοσηρή φιλαλληλία, όμως άκούστε αντίθετα και μερικές αναληθείες που δέν ήμπορουν να μας άφίσουν άσυγκίνητους—Υσως επειδή είναι πρόσφατα άκόμη τα κηρύγματα σχετικώς με την έταιρειαν προστασίας των ζώων. Δέν είναι φανταστικό το περιστατικό που σας διηγουμαι, τοστο δέ το κάνω γιατί θα ήθελα να δείξω μιὰ άλλη δψη της... αγάπης προς τα ζώα.

Κατέβαινα ένα μεσημέρι από την “Ακρόπολη και περνώντας από το νέο άλσύλιο του Σωκράτους προς τα άλλα δμοια, τα κάτω του ιστορικού Λουμπαρδιάρη πάνω στους σκαλιστούς στο δράχο πέτρινους δρόμους είδα ένα παιδί ως δέκα πέντε χρόνων που είχε δεμένο στα σιδερένια συρματοπλέγματα ένα σκυλί. “Εδειχνε το παιδί ένα καλό παρουσιαστικό, μιλούσε μ' ευγένεια και στο πρόσωπό του και γενικά σ' δλη του την έκφραση έκδηλωνόταν μιὰ συστολή, που την συναντᾷ κανεις σε παιδιὰ που δέν στεροούνται οικογενειακής ανατροφής. “Ο σκύλος σ' ένα ζωηρό πυρό χρώμα, ήταν δεμένος άπ' το λαιμό μ' ένα σκοινί, τα μάτια του ήσαν θολά, φοβισμένα, οι σάρκες του είχαν άποροφηθή κι' άφιναν να ξεπροβάλλη ο σκελετός, είχε δύο ή τρεις έπουλωμένες πληγές στη ράχη και τα σκέλια του έτρεμαν. Τό παιδί κοντά στον σκύλο φαινόταν σαν να του χάριζε τις τελευταίες θωπιές και σαν να ήθελε και να τρέξη, για να μη το άκούη, και να μείνη κοντά στο φτωχό ζώο που δέν έστεργε να χωρισθῆ από τον κύριό του.

—«Δικό σας είναι το σκυλί»;

—«Μάλιστα».

—«Και γιατί το έχετε δεμένο»;

«Ξεύρετε», μου άπήντησε, ενώ τα μάγουλά του είχαν κοκκινήσει, «ήταν πρό δλίγων μηνών ένα θαυμάσιο σκυλάκι ράτσας, κνηγετικό, τό καλοκαιρί, ξεύρετε, όταν έπήγαινα στο Χαλάνδρι, — έχουμε σπίτι δικό μας εκεί και παραθερίζουμε—ένας κύριος μου έζήτησε να του το πουλήσω πεντακόσιες δραχμές. Δέν έχετε ιδέα; ήταν θαυμάσιο σκυλάκι. “Αλλά, ξεύρω κι' έγώ, εκεί στο Χαλάνδρι τα παιδιὰ το κυνηγούσαν, του έρριχναν πέτρες κι' από τότε άλλαξε και κατήντησε στα χάλια που το βλέπετε...». Κι' έρριξε μιὰ συμπαθητική ματιά στο ξανθό

σκυλί, του χάιδεψε τρυφερά το κεφάλι κι' εκείνο από ευχαρίστηση τώρα κουνούσε την ουρά του, ενώ τα μάτια του άπόκτησαν μιὰ λάμψη ευγνωμοσύνης. Κι' ο νέος έξακολούθησε: «Πώς να το κρατήσουμε σπίτι... Πρέπει να ξελευθερωθή το καυμένο από τα δάσανά του. Να σας ειπώ; ο μεγαλύτερός μου αδελφός έχει πιστόλι και ήθελε να το σκοτώση, αλλ' ή μητέρα μου δέν ήθελε, το λυπότανε, έλεγε πως είναι άμαρτία και πως καλύτερα είναι να το... δέσουμε εδώ».

“Ετελείωσε το παιδί, που φαίνεται ότι έστενοχωρήθηκε πραγματικά, όταν περαστικός κάποιος άνθρωπος του λαού άκούοντας τα τελευταία λόγια του κοντοστάθηκε και είπε.

—«Τι σας φταίει, μωρέ, το κακόμοιρο; πλάσμα του θεού είναι κι' αυτό, και τα ζώα ψυχή έχουν και υποφέρουν κι' αυτά σαν και μᾶς» και με την βαρεία περπατησιά του προχώρησε.

Τότε κι' έγώ έπρόσθεσα λίγα λόγια, έχαιρέτησα τον νερό κι' έξηκολούθησα τον δρόμο μου κατεβαίνοντας τα πέτρινα σκαλοπάτια. Προς αδήτη την πλευρά ο λόφος έχει άμφιθεατρική δψη και σ' ευχαρίστει να τον βλέπη, να ξετυλίγεται στα πόδια σου, ενώ πέρα μακρυά ή ματιά σου άπλώνεται εκείθε πάνω από τη γυαλιστερή θάλασσα και τα βουνά των νησιών κι' έδωθε πάνω από τον “Ελαιώνα και τα βουνά του Δαφνίου, τα μικρά πεδνα και οι ασφόμελοι άρωματιζαν τον καθαρόν άέρα κι' έδιναν επιβλητικόν τόνο στους λιτούς σταχτερούς δράχους κάτω από τον συννεφιασμένο μεσημεριανόν ουρανόν, τα ψηλά κυπαρίσσια κάθεται στις όριζόντιες διαδοχικές έγκοπές του βράχου—άπειρους τάφους παλαιούς—τα σκαλάκια και τις έξέδρες με τους σκαλιστούς θρόνους, σουδιναν διάθεση για σκέψη. “Ομως έγώ τί έθυμήθηκα... “Οτι οι άρχαιοι ήθελαν τους νεκρούς των κοντά στη ζωή, σε μέρη όπου τους άρεσε να περνούν τις ώρες τους κι' έτσι να χαίρωνται και οι νεκροί τις λεπτές και δημιουργικές τους ιδέες και τις άκαρπες, θορυβώδεις πολιτικές συζητήσεις των ή κι' άκόμα τό πως ώραία της άλλάζουν τις φορεσιές της άρετής και της καλίας οι “Αθηναίοι, ώστε στην δψη τους να ζαλιζονται και να καταδικάζουν τους γυιούς των Σωφρονίσκων.

“Ετσι, για να ξαναγυρίσωμε στην ιστορία μας, περπατώντας έπλησίαζα στον άγνωστο με τα βαρεία δήματα διαδάτη, που προχωρούσε εμπρός, κι' εκείνος, άκούοντας τ' άτακτα πατήματά μου, έσταμάτησε και άργά γύρισε το κεφάλι κατ' έμέ σαν κάτι ναθελε να με ρωτήση. Πράγ-

ματι δέ, όταν έφτασα μ' έρώτησε, γιατί, όπως μου είπε, φαινόμενον σπουδαγμένος άνθρωπος, αν ήξερα πώς είναι αυτό που λέει ότι όσοι δυστυχούν, έλοι τους αγαπούνε ένω αυτούς που δυστυχούν...

Δέν έπρόφθασε να τελειώση κι' ούτε κι' έγώ να του μάθω τó ρήτον, όταν άκούσαμε από πάνω κάτι άπελπιστικές θρηνώδεις ύλακές. Ήταν ó σκύλος, ó όποιος πηδώντας προσπαθούσε να κόψη τó σκοινί, με τó κεφάλι γυρισμένο προς τόν κύριό του, που τώρα εξαφανιζόταν πίσω από μιá προεξοχή του βράχου.

—Καυμένοι όσοι δυστυχούν...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

'Αγαπητή μου «Νεανική Ψυχή»,

Στό φύλλο σου του μηνός Ίανουαρίου, μεγάλη μουκαμαν έντύπωση μερικά «άπίστευτα» μά πραγματικά δυστυχώς γεγονότα, που γράφεις στό γράμμα σου προς τους νέους, σχετικώς με τήν άγνοια που κυριαρχεί μεταξύ των «διανοουμένων» νέων της Αθήνας σχετικώς με τήν Γραφή. Ήπειδή λοιπόν τó Παρίσι θεωρείται αυτή τήν στιγμή από πολλούς άνθρωπους ως τó κατ' έξοχήν διανοητικόν κέτρον του κόσμου, πιστεύω νάχουν κάποιο ένδιαφέρον για τούς διανοουμένους νέους της Αθήνας μερικοί αριθμοί που θα παραθέσω παρακάτω :

Περνώντας πρό μηνών από τó Παρίσι επεσκέφθηκα τήν Αποικιακή έκθεση και ξεχωριστή έντύπωση μουκαμε τó Pavillon της Maison de la Bible. Όλες οι θαυμασιώτερες εκδόσεις, με τά μαροκινά δέρματα υπήρχαν εκεί άραδειασμένες, ή κίνησις δέ που γινόταν στην αγορά τους, παρ' όλην τήν όχι τόσο φθηνή (έν συγκρίσει με τήν Αθήνα) τιμή τους, ήταν έξαιρετική. Ίδου τώρα και μερικοί αριθμοί, που τούς πήρα κατ' εθεϊαν από τά έπίσημα ραπόρτα και που δείχνουν : όσες Γραφές πουλήθηκαν μόνο στό 1930.

Από τó Κεντρικό Γραφείο, μέσα στό Παρίσι, 5,571 σώματα σε 63 γλώσσες. Από τά περίπτερα των μεγάλων βουλεβάρτων 1,480 σώματα. Στά περίχωρα του Παρισιού 1,874 σώματα. Και στα υποκαταστήματα εις όλη τή Γαλλία και τās άποικίας, 94,906 σώματα. Ίδιαιτέρως διενεμήθησαν δωρεάν 20,000 σώματα. Δηλαδή γενικόν ποσόν στη Γαλλία για τó 1930 : 123.831 σώματα Γραφής.

Ή «Νεανική Ψυχή» με πολλήν χαράν δέχεται γράμματα και συνεργασίαν από τούς αναγνώστας της, τούς όποιους θέλει να γνωρίση και να βοηθήση, εις ό,τι θα μπορούσε, (λόγου χάριν εις ζητήματα σπουδών, μελέτης ή ό,τι δήποτε άλλο).Θέλει να τούς κάμη φίλους και να τούς δώση τίς εύκαιρίες που παρέχει τó πρόγραμμα της ΧΑΝ.

κ. Ν. Γ. Μαλαζιάν. Διτίν Ήμιγυμνασίου Ευδήλου. Ή συνδρομή έλήφθη, εύχαριστούμεν διά τó ένδιαφέρον σας διά τó περιοδικόν μας. Φύλλα έστάλησαν.

κ. Ν. Μπούτον. Καλάμας. Έλήφθη ή συνδρομή. Εύχαριστούμεν.

Ανώτερον Παρθεναγωγείον Θεοδώνικης. Ή συνδρομή έλήφθη. Φύλλα έστάλησαν.

κ. Σπύρον Τράπαλιν. Διτίν Ήμιγυμνασίου Πλατάνου. Τά μαθήματα που διδάσκονται εις τήν Σχολήν της Χ. Α. Ν., βλέπετε εις τήν τελευταίαν σελίδα του έξωφύλλου. Αποστέλλομεν λεπτομερή Κανονισμόν και άλλας πληροφορίας ταχυδρομικώς.

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ

Μά ίσως είναι περισσότερο ένδιαφέροντες οι αριθμοί της προόδου που είχε ή πώλησις της Γραφής από τó 1925, που άνοιξε ή Maison de la Bible: 1925: 196 σώματα, 1926: 2,535, 1927: 2,549, 1928: 5,972, 1929: 23,684, 1930: 27,651.

Τάχα χρειάζονται σχόλια; Αυτές δέ δέν είναι Γραφές που διενεμήθησαν στους άγρίους του Κογκό από ιεραποστόλους, μά πουλήθηκαν μέσα στην καρδιά του πολιτισμού και της διανοήσεως: τó Παρίσι.

Με άγάπη

Γ. ΗΛ. ΦΤΥΡΑΣ

Λονδίνο, 10 - 2 - 1931